

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____

(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ

(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Лада ШІРІНЯН

(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **Основи організації та функціонування банківських установ**

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи 14

Никоненко Марія Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____

(підпис)

Керівник: Чернелевська Олена Леонідівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____

(підпис)

Рецензент _____

(ім'я та прізвище)

_____

(підпис)

Я, як здобувач (ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав (ла) і не одержував (ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (ка) _____

(підпис)

Київ – 2024 р.

портфеля банків в Україні, табл. 2.4. Основні характеристики депозитного портфеля банків в Україні, табл. 2.5. Активи АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр, табл. 2.6. Зобов'язання АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.,табл. 2.7. Власний капітал АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр, табл. 2.8. Фінансові результати АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр табл, 2.9 Аналіз фінансової стійкості АТ «ОТП Банк» за 2021-2023рр., тис. грн., табл 2.10. Динаміка показників нормативів ліквідності АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр., табл. 2.11. Показники прибутковості АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Чернелевська О.Л.		
II	Чернелевська О.Л.		
III	Чернелевська О.Л.		

7. Дата видачі завдання 19 грудня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви, отримання завдання і узгодження плану з керівником	05.12.2023	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 15.04.2024	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 03. 05.2024	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 24.05.2024	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 31.05.2024	
6	Попередній захист	03.06.2024	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту, проходження перевірки на плагіат , узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	до 01.06.2023	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	07.06.2024	

Здобувач

Никоненко М.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Чернелевська О.Л.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Никоненко М. О. «Основи організації та функціонування банківських установ»

Кваліфікаційна робота на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет харчових технологій. Київ, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню основ організації та функціонування банківських установ.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано мету, завдання дослідження.

У першому розділі розкрито теоретичні основи організації та функціонування банківських установ.

У другому розділі проведено аналіз функціонування банківських установ в сучасних умовах на прикладі АТ «ОТП БАНК».

У третьому розділі висвітлено перспективи функціонування банківських установ в Україні.

Ключові слова: банк, банківська установа, комплексна оцінка, фінансовий стан, фінансова стійкість, ліквідність, власний капітал, прибутковість, фінансові результати.

SUMMARY

Nykonenko M.O. «Fundamentals of organization and functioning of banking institutions»

Qualification work for obtaining the educational and qualification level "bachelor" in specialty 072 "Finance, banking and insurance – National University of Food Technologies. Kyiv, 2024.

The qualification work is devoted to the study of the basics of the organization and functioning of banking institutions.

The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the goal and task of the research.

The first chapter reveals the theoretical foundations of the organization and functioning of banking institutions.

In the second section, an analysis of the functioning of banking institutions in modern conditions is carried out using the example of JSC "OTP BANK".

The third chapter highlights the prospects for the functioning of banking institutions in Ukraine.

Key words: *bank, banking institution, comprehensive assessment, financial condition, financial stability, liquidity, equity, profitability, financial results.*

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ.....	9
1.1. Роль банків в економіці країни.....	9
1.2. Організація діяльності банківських установ в Україні.....	13
1.3. Державне регулювання діяльності банківських установ.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	21
2.1. Діяльність банківських установ в Україні в умовах воєнного стану.....	21
2.2. Загальна характеристика та аналіз основних показників діяльності АТ «ОТП БАНК».....	27
2.3. Аналіз фінансового стану АТ «ОТП БАНК».....	43
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ.....	50
3.1. Зарубіжний досвід функціонування банківських установ.....	50
3.2. Напрями післявоєнного розвитку банківських установ в Україні...	56
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Український банківський сектор є найважливішим елементом фінансової галузі. Уряд України та Національний Банк створюють необхідні правові та інші умови для формування сучасного високорозвиненого та конкурентоспроможного банківського сектора, що відповідає інтересам економіки та забезпечує високий рівень банківського обслуговування населення та організацій.

Банківські установи є основою господарського механізму країни, що зумовлено їх призначенням та специфікою діяльності. Банки не тільки обслуговують платіжний оборот держави, але і виконують важливу функцію мобілізації тимчасово вільних грошових ресурсів і перетворення їх у позиковий капітал. Організація ефективної діяльності банків, насамперед, передбачає розуміння їх змісту та організаційних основ функціонування. Водночас динамічна зміна кон'юнктури ринку та зростаюча конкуренція у банківському бізнесі вимагають перегляду традиційних підходів як до стратегії розвитку банківництва, так і до спектру банківських операцій та послуг.

Дослідженню проблем сучасного стану та розвитку банківської системи України загалом та банківських установ зокрема присвячено праці багатьох провідних вчених та практиків, зокрема О. І. Барановського, О. Д. Вовчак, А. С. Гальчинського, В. Дзюблюка, С. М. Козьменка, В. І. Міщенко, А. М. Мороза, С. К. Реверчука, М. І. Савлука, Н. В. Шелудько та інших.

Водночас, незважаючи на досягнуті ними результати у вирішенні проблемних аспектів функціонування банківської системи, поглибленого дослідження потребують питання особливостей функціонування банківських установ в сучасних умовах та під дією кризових явищ в економіці та макроекономічного середовища, яке формувалося відповідно до загальноекономічної ситуації в державі.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення основ та надання пропозицій щодо вдосконалення в Україні організації та функціонування банківських установ.

Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розкрити роль банків в економіці країни;
- висвітлити особливості організації діяльності банківських установ в Україні;
- вивчити основні положення щодо державного регулювання діяльності банківських установ;
- провести аналіз діяльності банківських установ в Україні в умовах воєнного стану;
- надати загальну характеристику та провести аналіз фінансових показників АТ «ОТП БАНК»;
- провести оцінку фінансового стану АТ «ОТП БАНК»;
- вивчити зарубіжний досвід організації діяльності банківських установ;
- визначити напрями післявоєнного розвитку банківських установ в Україні.

Об'єктом дослідження є організація та функціонування банківських установ.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти організації та функціонування банківських установ.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну базу роботи становлять положення теорії фінансів, аналізу банківської діяльності, а також у роботі широко використовувалися метод таблиць та графічний метод, а також методи загальнонаукового пізнання економічних процесів, зокрема: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, синергетичний підхід; методи теоретичного узагальнення та порівняння; статистичний аналіз – для вивчення, групування, порівняння, оцінки та інтерпретації фактичних даних про діяльність банківської установи; системний підхід до аналізу фінансового стану банку.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що стосуються організації та функціонування банківських установ, законодавчі акти, нормативна документація Національного банку України, фінансова звітність АТ «ОТП БАНК», Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

1.1. Роль банків в економіці країни

Економічна сутність банку виявляється у виконанні ним трансформаційної та емісійної функцій, поєднання яких дає змогу банківському інституту ефективно виконувати посередницьку місію, здійснюючи три основні напрями діяльності: акумуляцію коштів, їх розміщення, розрахунково-касове обслуговування учасників відтворювальних процесів, що у сукупності забезпечує перерозподіл та управління грошовими потоками системи економічного відтворення (рис. 1.1).

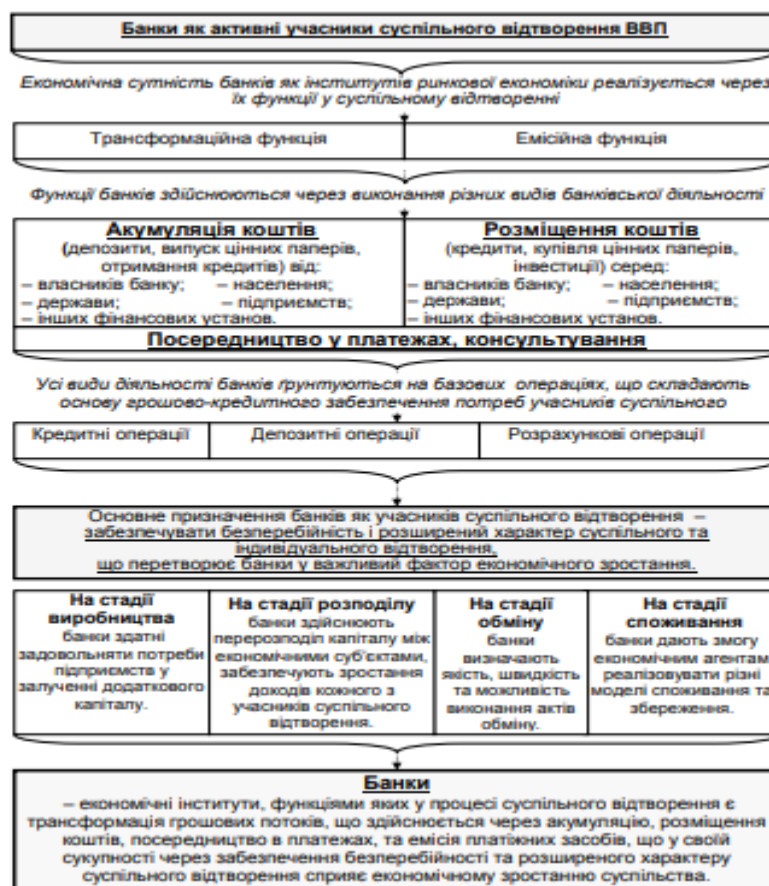

Рис. 1.1. Роль банків у суспільному відтворенні ВВП [1, с. 99]

У процесі акумуляції коштів від ефективності діяльності банків залежить і ефективність процесу нагромадження капіталу у механізмі суспільного відтворення, тобто рівень заощадження. Формуючи на фінансовому ринку попит на грошовий капітал, банки повинні не лише мобілізувати вільні грошові засоби, наявні в економіці, а й формувати ефективні стимули до їх накопичення з метою подальшого спрямування грошового капіталу в реальні інвестиції. Такими стимулами виступають ціна грошових коштів, законодавчі гарантії та захист вкладників від можливих втрат у випадку банкрутства банку та інше. Процес розміщення коштів може відбуватися через надання кредитів, купівлю цінних паперів, здійснення прямих інвестицій у підприємства і т. і. Відмінною рисою операцій по розміщенню коштів є їх спрямування у ті сфери економічної діяльності, які не лише мають потребу у фінансуванні, а й можуть забезпечити найбільш ефективно використання позикового капіталу.

Незважаючи на тенденцію до універсалізації банківської справи, усі напрями діяльності банків – акумуляція коштів, їх розміщення та посередництво у платежах – базуються на здійсненні трьох фундаментальних для функціонування банківських інститутів операціях, які складають основу грошово-кредитного забезпечення потреб учасників суспільного відтворення, а саме: кредитні, депозитні та розрахункові операції. Особливістю цих операцій є те, що хоч окремі з них можуть виконувати й небанківські фінансові установи, проте комплексне їх виконання переважно можливе лише для банків, що забезпечує останнім конкурентні переваги порівняно з іншими фінансовими посередниками [1, с. 100].

Отже, комплекс базових операцій є основою діяльності банку і дає змогу, використовуючи його, дати універсальне визначення банку: банк – це фінансовий посередник, який виконує три базові операції: приймання вкладів, кредитування та розрахункове обслуговування своїх клієнтів. Відповідно, комплексне виконання базових операцій забезпечує банкам провідне місце у фінансовому посередництві, оскільки через їх здійснення банки мають можливість виступати

активним учасником суспільного відтворення, здійснювати перерозподіл ресурсів між усіма суб'єктами відтворювальних процесів

Особливістю банків як учасників суспільного відтворення є те, що через своє надзвичайно важливе функціональне призначення в економічній системі вони здатні суттєво впливати на перебіг усіх стадій суспільного відтворення: реалізуючи трансформаційну та емісійну функції, банківські інститути здатні забезпечувати безперебійність і розширений характер суспільного та індивідуального відтворення. Останнє вважаємо основним призначенням банків як суб'єктів відтворювальних процесів економічної системи.

Розглянемо роль банківських інститутів на кожній зі стадій суспільного відтворення: виробництво, розподіл, обмін і споживання [1, с. 101].

На стадії виробництва здійснюється нагромадження, концентрація матеріальних, технологічних, інтелектуальних, організаційних й інших ресурсів, їхнє поєднання у процесі виробництва благ з метою отримання прибутку. На даній стадії у кожного суб'єкта підприємницької діяльності виникає проблема пошуку джерел фінансування виробничої діяльності, за допомогою яких підприємець може придбати необхідні для виробничого процесу ресурси. Але частіше всього власних коштів для фінансування підприємницької діяльності у господарюючого суб'єкта з об'єктивних причин може не вистачати, що в умовах простого відтворення пов'язується з розривом у часі актів відвантаження товарів та отримання фактичної оплати за них. Навіть, в умовах розширеного відтворення, то підприємствам може не вистачати прибутку для фінансування розширення виробництва. Тому єдиним виходом для вирішення проблеми нестачі коштів стає залучення зовнішнього фінансування, насамперед банківського.

Завдяки діяльності банків на стадії виробництва підприємства можуть задовольняти свої потреби у залученні додаткового капіталу ззовні, що забезпечує безперебійність та розширений характер суспільного відтворення, перерозподіляючи капітал, направляти його у сфери найбільш ефективного

використання, що у кінцевому підсумку дає змогу досягати приросту ВВП, тобто економічного зростання.

На стадії розподілу відбувається нескінченний процес перерозподілу величезної маси економічних ресурсів та благ, під час якого економічні суб'єкти за певну плату отримують та передають право контролю над тими або іншими економічними ресурсами (працею, капіталом, землею, інформацією). Під час проходження стадії розподілу кожен з її учасників претендує на певну частку ВВП, причому основою виміру ВВП для його розподілу слугують гроші, провідна роль у регулюванні обороту яких належить банкам.

Банки спрямовують потоки грошових коштів до найбільш ефективних сфер можливого їх вкладання, збільшуючи обсяги та темпи відтворення. Таким чином, діяльність банків здатна стимулювати виробництво, що, як наслідок, супроводжуватиметься зростанням ВВП

Надаючи кредити на умовах платності, строковості та повернення, банк стимулює позичальника ефективніше використовувати позикові кошти, отримати від їх використання максимальну користь. Тому діяльність банку виконує й стимулюючу функцію, сприяючи підвищенню ефективності підприємницької діяльності, що, зокрема, виявлятиметься, за інших рівних умов, у зростанні прибутків підприємств-позичальників.

На стадії обміну відбувається рух економічних благ на ринку від одних економічних агентів до інших. Обмін в ринковій економіці стає можливим завдяки використанню грошей, роль яких стає ключовою у досягненні ефективних обмінних відносин. Тому банки, випускаючи платіжні засоби та здійснюючи розрахунки, визначають якість та швидкість, а, іноді, й можливість виконання акту обміну. Останнє відбувається, коли банк надає кошти у тимчасове користування покупцю або продавцю товарів, забезпечуючи безперебійність виробничого процесу та створюючи як можливість здійснення процесу обміну, так і настання наступної стадії – споживання. Крім того, сучасні універсальні банки можуть здійснювати надання гарантій і страхування ризиків

у процесі руху товарів, заключати різноманітні угоди та надавати консультаційне та розрахункове обслуговування учасників обміну, що також сприяє безперервності відтворювальних процесів та підвищує роль банків у економічній системі.

На стадії споживання відбувається виключення економічних благ з економічного обороту й присвоєння їхніх корисних властивостей з метою задоволення численних потреб економічних суб'єктів. Завдяки діяльності банків, споживач отримує можливість використовувати для споживання не лише наявні у нього кошти, а й свої майбутні доходи. Банк дає змогу суб'єктам суспільного відтворення вибирати та реалізовувати різноманітні моделі споживання та збереження, виконуючи важливу роль у забезпеченні безперервності відтворення і на стадії споживання [1, с. 105].

Отже, банки – це економічні інститути, основними функціями яких є трансформація грошових потоків, що здійснюється через акумуляцію, розміщення коштів, посередництво в платежах, та емісія платіжних засобів у процесі суспільного відтворення, що у своїй сукупності через забезпечення безперервності і розширеного характеру суспільного та індивідуального відтворення сприяє економічному зростанню суспільства.

1.2. Організація діяльності банківських установ в Україні

Банківські установи є основою господарського механізму країни, що зумовлено їхнім призначенням та специфікою діяльності. Банки не тільки обслуговують платіжний оборот держави, але і виконують важливу функцію мобілізації тимчасово вільних грошових ресурсів і перетворення їх у позиковий капітал. Організація ефективної діяльності комерційних банків, насамперед, передбачає розуміння їхнього змісту та організаційних основ функціонування.

Порядок створення, організації та функціонування банківських установ в Україні регулюється Законом України «Про банки і банківську діяльність»

№2121–III від 07.12.2000 р. та Положення про ліцензування банків № 149 від 22.12.2018, де зазначено, що банк є юридичною особою, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків [2-3].

Відповідно до законодавства, комерційні банки в Україні створюються з дозволу Національного банку України (НБУ). Банк вважається створеним і набуває статусу юридичної особи з моменту його реєстрації у Державному реєстрі банків.

Згідно із законом, до банківської діяльності відносять залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

Учасниками банку можуть бути юридичні і фізичні особи, резиденти та нерезиденти, а також держава в особі Кабінету Міністрів України. Власники істотної участі у банку повинні мати бездоганну ділову репутацію та задовільний фінансовий стан. Вимоги щодо ділової репутації та задовільності фінансового стану засновників та осіб, які набувають істотної участі у банку, встановлюються Національним банком України. Учасниками банку не можуть бути об'єднання громадян, релігійні та благодійні організації.

Для реєстрації орган управління банку подає до Національному банку України разом із заявою про погодження статуту документи, а НБУ приймає рішення про погодження статуту або про відмову в погодженні статуту не пізніше тримісячного строку з дня подання повного пакета документів.

Статутний капітал комерційного банку формується тільки за рахунок власних коштів засновників у грошовій формі. Забороняється використання для формування статутного капіталу бюджетних коштів та коштів, отриманих у кредит. Внески засновників банку до статутного капіталу здійснюються тільки у національній валюті. Внески іноземних засновників конвертуються у національну валюту України за офіційним курсом НБУ на дату підписання

установчого договору. Розмір статутного капіталу визначається засновниками банку, але не може бути меншим за нормативні вимоги Національного банку України. Відповідно до чинного законодавства мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, не може бути меншим 200 мільйонів гривень [2].

Державна реєстрація банку є не єдиним фактором отримання можливості здійснення банківської діяльності, для початку якої необхідно отримати також банківську ліцензію. Юридична особа, яка має намір здійснювати банківську діяльність, для отримання банківської ліцензії протягом одного року після її державної реєстрації як юридичної особи, має подати до Національного банку України пакет документів. Національний банк України приймає рішення про надання банківської ліцензії чи про відмову в її наданні протягом двох місяців з дня отримання повного пакета документів. НБУ вносить відомості про юридичну особу до Державного реєстру банків одночасно з прийняттям рішення про надання банківської ліцензії.

Банк має право відкривати відокремлені підрозділи (філії, відділення, представництва) на території України. Банк зобов'язаний повідомити Національний банк про відкриття відокремленого підрозділу. Національний банк включає відомості про відокремлені підрозділи банку до Державного реєстру банків на підставі письмового повідомлення банку [4, с. 51].

Передумовою ефективного функціонування банку є вибір оптимальної організаційної структури для успішного здійснення функцій управління, максимального задоволення інтересів клієнтів у різноманітних банківських послугах із метою досягнення банком основних стратегічних цілей. організаційна структура комерційного банку визначається структурою органів управління, функціональних підрозділів і служб банку [4, с. 52].

До складу органів управління банком входять: загальні збори акціонерів (учасників) – вищий орган управління; спостережна рада банку – наглядовий

орган; правління (рада директорів банку) – виконавчий орган; ревізійна комісія – орган контролю; служба внутрішнього аудиту – орган контролю.

1.3. Державне регулювання діяльності банківських установ

Державне регулювання діяльності вітчизняних банків передбачає комплекс заходів, яких вживають відповідні державні органи для підтримання стабільності та ефективності банківської діяльності, обмеження негативних наслідків різноманітних ризиків. Головною метою регулювання банківської сфери є підвищення рівня надійності, стабільності банківської системи загалом та захист інтересів кредиторів і вкладників [5, с. 36]. Банківське регулювання та нагляд здійснюються з метою забезпечення стабільності банківської системи. Необхідність банківського регулювання та нагляду з боку держави визначається суспільною природою банків. Банки функціонують як приватні структури, мета діяльності яких – отримання максимального прибутку. Водночас вони виконують суспільно корисні і необхідні функції, що робить регулювання та нагляд за їхньою діяльністю обґрунтованим і необхідним завданням [5, с. 38]. Основні завдання банківського регулювання зазначені на рисунку 1.2.

Рис. 1.2. Основні завдання державного регулювання банківського сектору [6, с. 39].

Правова інфраструктура банківського нагляду визначає право наглядового органу на отримання від банків офіційної звітності й іншої інформації необхідної в процесі нагляду, а також право проведення перевірок на місці. Пруденційний нагляд над банківською системою традиційно здійснюється шляхом [5, с. 45]:

- заочного (зовнішнього) спостереження (за даними звітності, що надходять до наглядового органу);

- інспектування (оцінки та перевірки) безпосередньо на місцях.

Регулятивний нагляд за фінансово-кредитними установами здійснюється на основі постійного контролю (моніторингу) за фінансовими результатами їхньої діяльності та впровадження процесів ефективного управління ризиком. Нагляд – це циклічний процес, який починається з вивчення матеріалів попередньої виїзної перевірки й закінчується завершенням наступної виїзної перевірки [5, с. 46]. На відміну від аудиту банку, пруденційний нагляд здійснюється безперервно, а не «станом на певне число». Цей підхід, як правило, практикується «згори донизу» (оцінка політик, процедур, контролю і якості роботи), на відміну від «знизу догори» (перевірка рахунків, записів і операцій). Мета полягає в тому, щоб виконати оцінку стану банку і розпочати процес, який приведе до необхідної реакції органів нагляду [5, с. 47].

Банківський нагляд може бути ефективним за умов виконання двох функцій – превентивної і захисної. Превентивна функція спрямована на те, щоб не допустити краху окремих банків або дестабілізації ринку загалом. Захисна функція передбачає заходи щодо нейтралізації негативних явищ, якщо такий крах або дестабілізація вже відбулися. Ця функція охоплює систему заходів реальної допомоги банкам, що потрапили в складну фінансову ситуацію, і систему гарантій депозитів, спрямовану на захист інтересів вкладників у разі банкрутства банків [5, с. 51].

В Україні функції банківського нагляду покладені на Національний банк України. Завдання і функції банківського нагляду визначаються завданнями і функціями Національного банку України стосовно проведення єдиної державної політики у галузі грошового обігу, кредитування, зміцнення грошової одиниці, організації міжбанківських розрахунків, координації діяльності банківської системи загалом

Нині служба банківського нагляду Національного банку України скоординована по вертикалі й функціонує як єдина система у складі центрального апарату та територіальних управлінь Національного банку України. У центральному апараті служба банківського нагляду представлена такими підрозділами [5, с. 52]:

- банківського регулювання і нагляду;
- методології банківського регулювання і нагляду;
- реєстрації та ліцензування;
- запобігання використанню банківської системи для легалізації кримінальних доходів та фінансування тероризму.

Банківський нагляд спирається на наглядову модель, що містить ключові принципи:

- виявлення ризику;
- визначення ризику;
- проведення заходів щодо зменшення ризику.

Головним завданням банківського нагляду НБУ є створення ефективної системи захисту інтересів кредиторів і вкладників банку, оперативного реагування на події, які дестабілізують діяльність банку. Найважливіша місія цієї структури – захистити діяльність банків від фатальних ризиків і захистити інтереси вкладників [5, с. 53].

Отже, цілі, які стоять перед банківським наглядом кожної країни і України зокрема, загалом такі [5, с. 58]:

1. Глобальні. Підвищення надійності та стабільності банківської системи. В основному банківський нагляд приділяє увагу стану всієї системи банків, хоча запобігання краху окремого банку або виникненню у ньому критичної ситуації є найкращим заходом для збереження здоров'я банківської системи загалом.

2. Локальні. Надійний захист інтересів вкладників, що розміщують свої кошти у банках; забезпечення їхньої довіри до фінансово-кредитної системи. Головна причина необхідності захисту вкладників полягає в тому, що вони не володіють інформацією для визначення розмірів ризиків у діяльності їхнього банку.

3. Потенційні:

- підвищення конкуренції у банківському секторі економіки і, як наслідок, запобігання зосередженню економічної потужності в одних руках (банківський нагляд покликаний сприяти зміцненню ефективної і конкурентної банківської системи, яка повинна чітко реагувати на потреби суспільства в якісних фінансових послугах, що надаються за розумною ціною);

- підвищення ефективності банківської справи та раціональний розподіл кредитів в економіці, але банківський нагляд не може і не повинен надавати гарантію того, що банки не збанкрутують [6, с. 40].

Регулювання вітчизняної банківської системи знаходиться під значним тиском корпоративних інтересів комерційних банків, їхніх власників, певна частина яких є представниками правлячої еліти. Тому лише постійне та посилене втручання держави як регулятора може розірвати це замкнуте коло невирішених проблем ефективного функціонування фінансово-кредитних установ.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1. Діяльність банківських установ в Україні в умовах воєнного стану

Кардинальні зміни, пов'язані із неможливістю нормального функціонування, руйнуваннями критичної інфраструктури, перебоями з електропостачанням, повітряними тривогами, суттєво впливають на рівень обслуговування клієнтів, а тому передбачають вироблення нових пріоритетів передусім у діяльності банківських установ та їх узгодження із Національним банком України.

Повномасштабна війна стала причиною зменшення попиту на кредити з боку населення. Разом з тим зберігається попит на кредити для бізнесу, що зумовлено поліпшенням умов участі корпорацій в урядових програмах. Через війну виникла необхідність сформувати резерви під очікувані втрати, що зумовило збиток банківського сектору. До зниження капіталу банків призводить реалізація кредитного ризику, яка є важливим фактором впливу на їх фінансовий стан. Проте ніяких заходів впливу за недотримання вимог до капіталу та ліквідності в умовах війни зі сторони Національного банку не очікується. Більше того, після закінчення війни банківським установам буде надано достатньо часу для відновлення стійкості.

Банківська галузь під час війни зіткнулась з певними проблемами (табл. 2.1).

Таблиця 2.1.

Проблеми функціонування банківської системи України в умовах війни [7]

Проблеми	Пояснення
Брак трудових ресурсів	В зв'язку з воєнними діями в багатьох регіонах України та небезпекою ракетних ударів по всій території країни, відбувається масове звільнення працівників банківських установ. Співробітники банків звільняються в зв'язку з закриттям відділень або за власним бажанням. Значна втрата трудових ресурсів завдала удару по банківській системі
Завислі платежі	Проблема «завислих платежів» з'явилася ще на початку війни, коли підприємства та установи намагалися достроково виплатити своїм працівникам заробітну плату чи перерахувати матеріальну допомогу. До сьогодні трапляються випадки затримки платежів з перерахуванням коштів на гуманітарні та оборонні цілі. Основною причиною таких затримок є недостатня кількість операційних працівників в банківських відділеннях в регіонах, які знаходяться на окупованих, деокупованих територіях, або в зоні бойових дій
Загроза кібератак	Станом на 4 серпня 2022 року Росія здійснила 796 кібератак, значна частина яких стосувалася банківської системи України. Найбільша кількість кібератак спостерігалася в лютому-березні 2022 року. В зв'язку з цим торгові мережі змушені були продавати товари виключно за готівкові кошти. Ворожі хакери продовжують атакувати банківську систему, однак якість кібератак значно нижча, ніж на початку повномасштабного вторгнення
Перевищення лімітів касових залишків	В торгових точках, АЗС та інших закладах, розташованих на територіях, які окуповані, деокуповані або знаходяться в зоні бойових дій, виникає проблема перевищення касових залишків. Вона пов'язана з припиненням послуг з інкасації готівки у зв'язку із загрозою мародерства. Таким чином, одні заклади приймають тільки готівку, а інші – платіжні картки
Арешт банківських рахунків	З цією проблемою зіткнулись боржники у виконавчих провадженнях. Система примусового стягнення в Україні модернізована. В першу чергу, вона передбачає арешт та блокування банківських карток боржників. В разі відсутності готівки такі особи не мають можливості розрахуватися картою. Будучи внутрішньо переміщеними особами, вони не мають можливості скористатися коштами, які надходять на рахунок від родини або держави. Варто зазначити, що держава частково вирішила проблему, розблокувавши рахунки особам, борг яких не перевищує 100 тис грн. Однак вирішити її повністю поки що не вдалось
Втрати за попередньо надані кредити	З початком війни в Україні забезпечення кредитування практично припинилось. Більшість кредитів, оформлених раніше фізичними чи юридичними особами, не будуть повернуті. Торгово-промислова палата України оголосила форс-мажор, який підтверджує неможливість виконання зобов'язань під час воєнного стану

Разом з тим, всього два банки пішли з ринку з економічних причин. Ще два банки припинили своє функціонування через те, що вони належали російській державі [8]. Так, в лютому 2022 року в Україні були ліквідовані російські банки ПАТ «Промінвестбанк» та АТ «Міжнародний резервний банк». З початку року в їх власності знаходилося 2% чистих активів банківського сектору. В зв'язку з

припиненням їх діяльності, кількість банків, які працювали в Україні на кінець березня, скоротилася до 69 установ. За рахунок приватних та іноземних фінансових установ скоротилися активи сектору [9].

Найбільших втрат зазнали банки з іноземним капіталом – втрати активів складають 43 млрд грн. Зі зрозумілих причин, населення почало більш обачно ставитися до власних активів, а тому перемістили власні депозити з державних банків до приватних банків з іноземним капіталом.

В умовах воєнного стану в 2024 році на ринку банківських послуг (РБП) України працює 63 банки (табл. 2.2), з яких 5 державних, 14 іноземних банківських груп і 44 приватних українських банків. Продовжується реформування і очищення банківської системи, яке було започатковано у 2014 році: у 2023 році через незаконні дії та допомогу гральному бізнесу уникати податків, НБУ вивів з ринку кілька банківських установ [10-11].

Таблиця 2.2

Макроекономічні дані РБП України [12, с. 7].

Показники / Рік	2021	2022	2023
N	71	67	63
<i>в національній валюті</i>			
Активи, А, млрд грн	2358,3	2716,8	3034,8
Власний капітал, ВК, млрд грн	255,514	215,839	325,642
Доходи, Д, млрд грн	187,58	256,74	291,68
Прибутки, Пр, млрд грн	83,74	29,28	173,69
ВВП України, ВВП, млрд грн	5459,57	5191,03	5341,57
<i>в іноземній валюті - долар США</i>			
Активи, А, млрд доларів	85,14	73,43	81,17
Власний капітал, ВК, млрд доларів	9,23	5,83	8,80
Доходи, Д, млрд доларів	6,77	6,94	7,88
Прибутки, Пр, млрд доларів	3,02	0,79	4,69
ВВП України, ВВП, млрд доларів	197,09	140,30	140,57

Спостерігаємо в інтервалі часу 2021-2022 падіння багатьох параметрів РБП (особливо в доларах США) і підйом у 2022-2023. Приміром, спостерігається збільшення власного капіталу банків після 2022 року: у кінці 2021 року власний

капітал становив 255,5 млрд грн, у 2022 році – 215,8 млрд грн, у 2023 році – 325,6 млрд грн. Водночас, макроекономічний аналіз свідчить, що попри воєнний стан в банківській системі деякі параметри не зменшувались [12, с. 9].

Рівень непрацюючих кредитів (NPL) в кредитному портфелі банківської системи України після 2022 року було стабілізовано, і цей показник у 2023 році зменшився. Обсяг непрацюючих кредитів у 2022 році становив близько 432 млрд грн. Причому, 75% NPL припадає на державні банки, з яких понад 40% – на АТ «Приватбанк». Помітні значення NPL були у банках: Піреус банк, Правекс банк, Райффайзен Банк, Креді Агріколь банк.

Таблиця 2.3

Характеристики кредитного портфеля банків в Україні [12, с. 9].

Рік	Кредитний портфель банків, Кр, млрд грн	Обсяг NPL, млрд грн	Частка NPL на РБП, в, %
2021	1149,57	345,1	30,02
2022	1133,56	432,0	38,11
2023	1127,85	422,5	37,46

Таким чином, РБП характеризується досить високим рівнем простроченої заборгованості, що потребує вирішення. Дані табл. 2.3 свідчать про зменшення кредитних портфелів банків у 2022 році порівняно з 2021 роком. Водночас, є позитивні зрушення в окремих сегментах кредитування: дані за 2021-2023 роки свідчать, що має місце приріст кредитування банками реконструкції та придбання нерухомості, особливо в м. Київ, Волинській та Одеській областях. За 2021 рік банки надали 10,8 тисяч іпотечних позик на загальну суму 8,9 млрд грн.

Аналіз РБП виявляє поступове зростання обсягів депозитних операцій банків: від 1526,74 млрд грн у 2021 році до 2177,50 млрд грн у 2023 році (табл.

2.4). Причому, в структурі пасивів банків кошти клієнтів (юридичних і фізичних осіб) становлять понад 86% всіх пасивів банків.

Таблиця 2.4

Основні характеристики депозитного портфеля банків в Україні [12, с. 10].

Рік	Депозитний портфель банків, Дп, млрд грн		Кількість договорів фізичних осіб, Nк, млн одиниць	
	юридичні особи	фізичні особи	в гривні	в інозем. валюті
2021	799,84	726,90	48,905	6,993
2022	942,71	933,24	64,445	8,869
2023	1167,92	1009,56	немає даних	немає даних

Структура депозитного портфелю є такою, що державні банки мають найбільшу кількість договорів: так, станом на 31 грудня 2022 року найбільша кількість вкладів фізичних осіб мали АТ «Ощадбанк» (5,88 млн договорів) і АТ «Приватбанк» (4,31 млн договорів). Причому, державні банки мали 65% коштів фізичних осіб на поточних депозитних рахунках, іноземні банки – 73%, українські банки з приватним капіталом – 55% [10-11].

Інша особливість РБП щодо депозитних програм в Україні стосується гарантування вкладів і післявоєнного відновлення: через три місяці після скасування воєнного стану в Україні гарантована сума вкладів ФГВФО становитиме 600 тисяч грн на особу [13].

В умовах воєнного стану більшу частину бюджетного фінансування становить міжнародна допомога, кошти національного регулятора (НБУ), ОВДП та міжнародні гранти.

Наразі банки та НБУ показують себе як найменш вражений сектор серед усіх секторів економіки. За воєнного стану банківська система не допустила ніяких колапсів і насамперед це пояснюється тим, що комерційні банки були добре капіталізовані. Це підтверджує результат оцінки стійкості банків, яка передбачає й оцінку якості активів (asset quality review – AQR), а для найбільших банків ще й стрес-тестування або оцінка достатності та потреби в капіталі, яку проводить Національний банк України [14, с. 98].

Стабільності роботи комерційних банків сприяла політика цих установ стосовно клієнтів, яка зберігала ознаки максимальної підтримки. Це, зокрема, виявляється в пролонгації абсолютної більшості наданих раніше тимчасових пільг та безкоштовних сервісів з одночасним відновленням роботи відділень, навіть розширенням мережі та відкриттям нових точок надання банківських послуг. Тобто зберігаються всі запроваджені на початку війни пільги для клієнтів:

- кредитні канікули – для населення та бізнесу, що не мали прострочених кредитних зобов'язань, для власників кредитних карток;
- обслуговування карткових рахунків за всіма тарифними пакетами та перекази коштів з рахунків – без комісій, як правило;
- картки, термін дії яких закінчився в період воєнного стану, автоматично залишаються активними.

Така діяльність супроводжується розширенням номенклатури депозитних продуктів і добре обґрунтованими маркетинговими прийомами та поступовим поновленням роздрібного кредитування, продажем права вимоги за кредитами проблемних позичальників. Загалом ці дії спрямовані на відновлення доступності банківських послуг для населення та малого і середнього бізнесу (зростання фінансової інклюзії) [14, с. 99].

2.2. Загальна характеристика та аналіз основних показників діяльності АТ «ОТП БАНК»

OTP Bank – один з найбільших українських банків зі 100% – им іноземним капіталом, визнаний лідер фінансового сектору країни, член європейської фінансової групи, що працює в 11 країнах.

На вітчизняному ринку успішно працює понад 30 років, має стійку репутацію соціально відповідальної, надійної та стабільної фінансової установи, що пропонує корпоративним і приватним клієнтам фінансові послуги європейської якості. За визнанням низки провідних видань, регулярно входить до трійки найстійкіших банківських установ України, має найвищий довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою від агентства Кредит – рейтинг навіть у період воєнного стану.

Ключові моменти в історії банку показано на рис 2.1.

Рис. 2.1. Ключові моменти в історії банку [15]

Основні історичні етапи розвитку АТ «ОТП Банк», що становить об'єкт дослідження цієї кваліфікаційної роботи, можна звести до наступних [15]:

- 1949 р. – в Угорщині засновано OTP Bank Plc. як Державний ощадний банк (National Savings Bank), який відразу почав діяльність з кредитування і розміщення депозитів, поступово поповнюючи перелік своїх послуг, розширюючи клієнтську базу і нарощуючи свою ринкову частку.

- 1990 – Державний ощадний банк трансформовано у Публічне акціонерне товариство з акціонерним капіталом 23 млрд угорських форинтів, а установу перейменовано на Національний ощадний і комерційний банк із брендовою назвою OTP Bank Plc.

- 1995 – розпочався процес приватизації банку, в результаті якого частка держави в капіталі банку зменшилася до однієї привілейованої («золотої») акції (яка згодом, у 1997 році, згідно із законодавством Угорщини, була переведена у категорію звичайних акцій), а акціонерами OTP Bank Plc. стали приватні та інституційні інвестори. Після приватизації розпочалося активне міжнародне розширення OTP Bank, який здійснив низку успішних придбань на банківських ринках країн Центральної та Східної Європи;
- 15 серпня 2006 року – надання дозволу Антимонопольного Комітету України на провадження діяльності OTP Bank Plc.;
- жовтня 2006 року – отримання дозволу Національного банку України (рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків №266) на придбання OTP Bank Plc. 100% капіталу Акціонерного комерційного банку «Райффайзенбанк Україна» (дата заснування цього банку – 13 листопада 1997 року);
- 7 листопада 2006 року – запис до державного реєстру банків про реєстрацію редакції Статуту Закритого акціонерного товариства «ОТП Банк» у зв'язку зі зміною назви банку з «Акціонерний комерційний банк «Райффайзенбанк Україна» на Закрите акціонерне товариство «ОТП Банк»;
- 23 квітня 2009 року – у відповідності з рішенням Загальних зборів акціонерів (протокол №53) Закрите акціонерне товариство «ОТА Банк» змінило найменування на Публічне акціонерне товариство «ОТП Банк»;
- 5 квітня 2018 року – у відповідності з Рішенням Загальних зборів акціонерів (протокол №77) Публічне акціонерне товариство «ОТП Банк» перейменовано на Приватне акціонерне товариство та змінено найменування на Акціонерне товариство «ОТП Банк».

На сьогодні – АТ «ОТП БАНК» є ядром фінансової групи, до складу якої входять компанії групи ОТП в Україні: КУА «ОТП Капітал», «ОТП Лізинг», Відкритий пенсійний фонд «ОТП Пенсія» та Недержавний пенсійний фонд

«ФріФлай». Всі перераховані компанії проводять успішну діяльність, займаючи провідні позиції в своїх сегментах.

Акціонерне товариство «ОТП БАНК» – один з найбільших вітчизняних банків, визнаний лідер фінансового сектора України. На українському ринку він представлений з 1998 року, має стійку репутацію соціально відповідальної, надійної і стабільної структури, що пропонує споживачам сервіси європейської якості [15].

На момент придбання банк обслуговував понад 100 тисяч клієнтів, надаючи повний спектр банківських послуг як корпоративним, так і приватним клієнтам, а також представникам малого та середнього бізнесу. Після завершення процедури придбання у листопаді 2006 року OTP Bank Plc. став стовідсотковим власником банку «Райффайзенбанк Україна», який, відповідно, було перейменовано в OTP Bank (АТ «ОТП Банк»).

На сьогодні міжнародна група OTP Group, як ключовий гравець ринку Угорщини та Центральної і Східної Європи, пропонує високоякісні фінансові рішення для забезпечення потреб клієнтів у 11-ти країнах, які обслуговуються через банківські відділення і філії дочірніх компаній, АТМ і точки продажів, розвинену партнерську мережу та засобами електронного банкінгу [15].

Окрім Угорщини, OTP Bank Plc. присутній ще у десяти країнах ЦСЄ (в Україні, Албанії, Болгарії, Молдові, Румунії, Хорватії, Сербії, Словенії, Росії та Чорногорії), забезпечуючи потреби клієнтів, які обслуговуються у більш ніж 1500 банківських установах. Нині АТ «ОТП БАНК» є ядром фінансової групи, до складу якої входять компанії групи ОТП в Україні: компанія з управління активами ТОВ «ОТП Капітал» та лізингова компанія ТОВ «ОТП Лізинг». Всі перелічені компанії проводять успішну діяльність, посідаючи провідні позиції у своїх сегментах.

За результатами 2023 року ОТП Банк посів третє місце за рівнем достатності капіталу за підсумками стрес-тестування, проведеного Національним

банком України. Норматив достатності основного капіталу (Н3) в ОТП Банку становив 7 млрд 164 млн грн, або 18,49% при необхідному рівні показника 7%.

Регулятивний капітал (Н2) в ОТП Банку становить 14 млрд 189 млн грн. Норматив його достатності – 36,61% при необхідному рівні показника 10%.

Банк посів 11-те місце за розміром чистих активів та 8-ме – за розміром чистого прибутку.

Банк зберіг свою позицію у ТОП-10 банків за розміром кредитного портфеля за Державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%» [15].

Розглянемо основні показники діяльності АТ «ОТП БАНК». Розпочнемо з аналізу активів в табл. 2.5.

Протягом 2021-2023 рр. активи АТ «ОТП Банк» суттєво зростали і досягли рівня 102,0 млрд грн у 2023 р., що на 12,1% більше, ніж у 2022 році та на 45,9% більше, ніж у 2021 р..

Таблиця 2.5

Активи АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Грошові кошти та їх еквіваленти	3870163	4749260	10827171	879097	6077911	6957008	22,7	128,0	179,76
Кредити та аванси банкам	9129391	21720592	21491993	12591201	-228599	12362602	137,9	-1,1	135,41
Кредити та аванси клієнтам	40604941	29934500	24873181	-10670441	-5061319	-15731760	-26,3	-16,9	-38,74
Інвестиції в цінні папери	14631671	32855937	43360299	18224266	10504362	28728628	124,6	32,0	196,35
Похідні фінансові активи	8376	3246	0	-5130	-3246	-8376	-61,2	-100,0	-100,0
Інвестиційна нерухомість	26075	24634	24634	-1441	0	-1441	-5,5	0,0	-5,53
Поточні податкові активи	5183	5	40	-5178	35	-5143	-99,9	700,0	-99,23
Відстрочені податкові активи	68847	65407	0	-3440	-65407	-68847	-5,0	-100,0	-100,0
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	345109	362578	486993	17469	124415	141884	5,1	34,3	41,11
Основні засоби	953430	805721	697477	-147709	-108244	-255953	-15,5	-13,4	-26,85
Інші фінансові активи	118981	330426	114674	211445	-215752	-4307	177,7	-65,3	-3,62
Інші нефінансові активи	80838	66239	57004	-14599	-9235	-23834	-18,1	-13,9	-29,48
Загальна сума активів	69843005	90918545	101933466	21075540	11014921	32090461	30,2	12,1	45,9

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ «ОТП Банк»

Значний вплив на зростання активів спричинило зростання таких його складових, як грошові кошти та їх еквіваленти, які зросли 22,7% у 2022 р. порівняно з 2021 р., на 128,0% у 2023 р. порівняно з 2022 р. та загалом на 179,765 за три роки.

Кредити та аванси банкам, хоча з скоротилися у 2023 році порівняно з 2022 р., проте за три роки їх обсяг збільшився на 135,41%.

Також суттєво вплинуло зростання обсягу інвестицій в цінні папери: на 124,6% у 2022 р., на 32,0% у 2023 р. та на 196,35% за три роки. Нематеріальні активи за винятком гудвілу, хоча і незначно, але також зазнали зростання.

Всі інші складові активів щорічно зменшувалися.

Рентабельність активів зросла до 3,85% у 2023 р. порівняно з 2022 р. Банк визнає зниження якості кредитного портфелю через широкомасштабну ескалацію воєнного конфлікту [15]. АТ «ОТП Банк» суттєво знизив кількість ризикованих кредитів, але відновив надання нових кредитів як юридичним, так і фізичним особам (рис. 2.2).

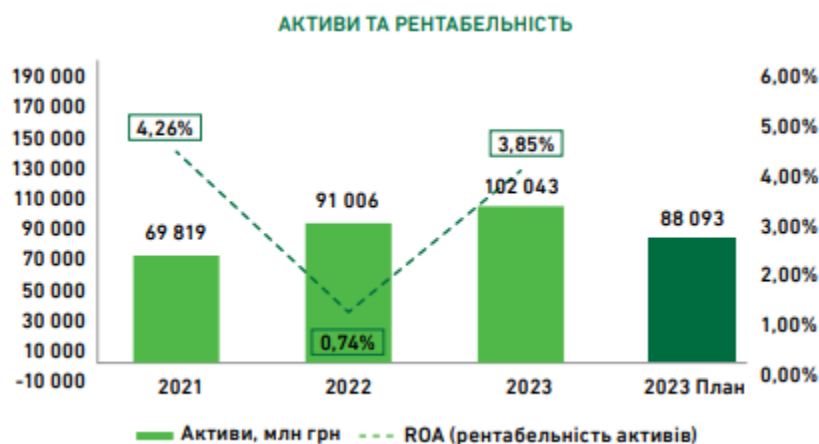

Рис. 2.2. Активи та рентабельність АТ «ОТП Банк», млн грн [15]

За результатами діяльності у 2023 році АТ «ОТП Банк» був включений до ТОП-10 найбільших банків України за розміром чистих активів та чистого прибутку і посів за цими показниками 11-ту та 8-му сходинки відповідно. Варто

зауважити, що як активи, так і фінансовий результат перевищили планові показники (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Чистий прибуток АТ «ОТП Банк», млн грн [15]

Протягом 2023 року працюючий кредитний портфель зменшився на 19,9% до 25,8 млрд грн. Такий результат став наслідком погашення кредитів, зменшення обсягів надання нових кредитів, погіршення якості портфелю (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Працюючий кредитний портфель АТ «ОТП Банк», млн грн [15]

У 2023 р. кошти юридичних та фізичних осіб зросли на 5,3% і досягли рекордного рівня – 81,9 млрд грн через зростання довіри до ОТП Банку,

привабливості депозитних продуктів та програм лояльності. У 2023 р. Банк зосередився на підтримці клієнтів, які потрапили у скрутне становище внаслідок ескалації військового конфлікту, зокрема, банк проводив реструктуризацію кредитів на зручних для клієнтів умовах. Постійне вдосконалення покращення клієнтського досвіду користування продуктами та сервісами Банку залишається його стратегічною метою.

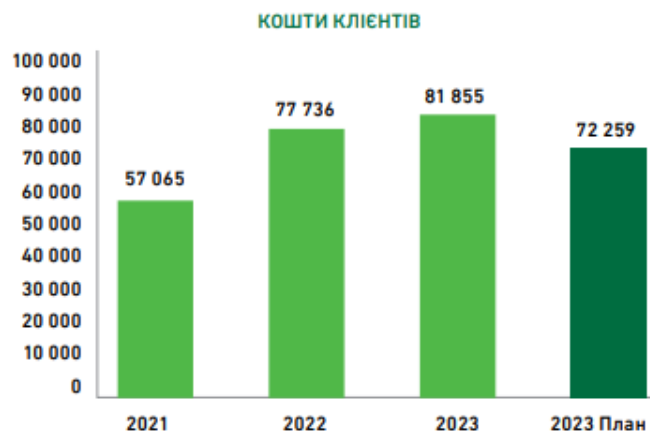

Рис. 2.4. Кошти клієнтів АТ «ОТП Банк», млн грн [15]

В табл. 2.6 проаналізуємо динаміку зобов'язань АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Кошти банків зазнали різких змін протягом трьох років: значно зменшилися у 2022р. порівняно з 2021 р на 81,14%, а далі суттєво зросли у 2023 р. порівняно з 2022 р. на 6584,8%, а загалом за три роки – на 1141,7%.

Кошти клієнтів за три роки зросли на 43,44%. Як зазначено вище, причиною є зростання довіри до банку, проведення ним лояльної політики щодо клієнтів та пропозиція цікавих депозитних програм.

Похідні фінансові зобов'язання щорічно зростали, зазнаючи різких змін: у 2022 р. порівняно з 2021 р. зросли на колосальні 230725%, у 2023 р. порівняно з 2021 р. – на 146,49%, а за три роки – на 568850%.

Таблиця 2.6

Зобов'язання АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2022
Кошти банків	1225	231	15211	-994	14980	13986	-81,14	6584,8	1141,7
Кошти клієнтів	57064997	77736460	81855086	20671463	4118626	24790089	36,22	5,30	43,44
Похідні фінансові зобов'язання	4	9233	22758	9229	13525	22754	230725	146,49	568850
Інші залучені кошти	176	159	53	-17	-106	-123	-9,66	-66,67	-69,89
Поточні зобов'язання з податку на прибуток	149689	119500	2683009	-30189	2563509	2533320	-20,17	2145,2	1692,4
Забезпечення:									
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	298908	301643	246958	2735	-54685	-51950	0,91	-18,12	-17,38
Інші фінансові зобов'язання	110627	1070480	1162001	959853	91521	1051374	-867,65	8,55	950,37
Інші нефінансові зобов'язання	137788	137164	162478	-624	25314	24690	-0,45	18,46	17,92
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	76907	-	76907	76907	-	100	100
Загальна сума зобов'язань	58759063	79374870	86224461	20615807	6849591	27465398	35,09	8,62	46,74

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ «ОТП Банк»

Похідні фінансові інструменти, що включають валютообмінні контракти, угоди про майбутню процентну ставку, валютні свопи та валютні опціони, обліковуються за справедливою вартістю. Всі похідні фінансові інструменти показуються як активи, коли їхня справедлива вартість позитивна, і як зобов'язання, коли їхня справедлива вартість негативна.

Інші залучені кошти займають невелику частину у зобов'язаннях. Вони протягом трьох аналізованих років зменшувались, за три роки – на 69,89%.

Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії мали аналогічну тенденцію та зменшились за три роки на 17,38%.

Щодо інших фінансових та інших нефінансових зобов'язань, то вони спочатку зменшились у 2022 р. порівняно з 2021 р. на 867,65% та 0,45% відповідно, а у 2023 р. вже зросли і загалом за три роки таке зростання склало 950,37% та 17,92% відповідно.

Відстрочені податкові зобов'язання мали місце лише у 2023 р в сумі 76907 тис. грн, а загальна сума зобов'язань щорічно з 2021 р. зростала на 35,9%, 8,62% відповідно та 46,74% за три роки.

Комісійний дохід Банку у 2023 р. не вдалося покращити через зниження ділової активності клієнтів, причиною чого є військова агресія та обмеження на валютному ринку (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Чистий комісійний дохід АТ «ОТП Банк», млн грн [15]

У 2023 р. продовжив зростати капітал Банку внаслідок капіталізації прибутків. Наявність накопиченого капіталу дає змогу Банку бути готовим до будь-яких стресових ситуацій. Регулятивний капітал в ОТП Банку становить 14 млрд 189 млн грн. Норматив його достатності – 36,61% при необхідному рівні показника 10% (рис. 2.6).

Рис. 2.5. Показники капіталізації АТ «ОТП Банк» [15]

Аналіз власного капіталу (табл. 2.7) показав, що статутний капітал банку сформований в розмірі 6186023 тис. грн. залишався незмінним протягом трьох років. Так само, емісійний дохід в сумі 405075 тис. грн та результат від операцій з акціонером в сумі 1236294 тис. грн залишалися незмінними.

Інші резерви зменшились у 2022 р. у порівнянні з 2021 р., проте зазнали значного зростання у 2023.р на 1543% та за три роки – на 782,4%.

Нерозподілений прибуток щорічно зростав: у 2022 р. порівняно з 2021 р. – на 18,80%, у 2023 р – на 98,41% та за три роки – на 135,7%. Це спричинило найбільший вплив на зростання загальної суми власного капіталу: на 5,16% у 2022р. на 36,015 – у 2023 р. та на 43,025 за 2021-2023 рр.

Таблиця 2.7

Власний капітал АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Статутний капітал	6186023	6186023	6186023	-	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток	3175320	3772426	7484733	597106	3712307	4309413	18,80	98,41	135,7
Емісійний дохід	405075	405075	405075	-	-	-	-	-	-
Результат від операцій з акціонером	1236294	1236294	1236294	-	-	-	-	-	-
Інші резерви	57669	30850	506896	-26819	476046	451227	-46,51	1543	782,4
Загальна сума власного капіталу	11060381	11630668	15819021	570287	4188353	4758640	5,16	36,01	43,02

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ «ОТП Банк»

Далі проаналізуємо фінансові результати АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр. у табл. 2.8.

Дані фінансової звітності банку та наші розрахунки показали, що процентні доходи щорічно зростали і за три аналізовані роки зросли на 110,07%.

Інші процентні доходи, навпаки, зменшувались і за 2021-2023 рр. зменшення склало 57,98%.

Процентні витрати демонстрували тенденцію до зростання. У 2023 р. порівняно з 2021р. зросли на 75,49%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. – на 75,67% і за три роки – на 208,3%.

В результаті банк отримав чистий процентний дохід, який щорічно зростав і за три роки таке зростання склало 86,17%.

Комісійні доходи і витрати включають: комісії, які не є невід'ємною частиною ефективної ставки відсотка; комісії, що входять до статей «комісійні доходи або комісійні витрати», звіту про прибутки або збитки Банку; комісійні витрати та доходи стосовно послуг за виконання операцій обліковуються тоді, коли відповідні послуги будуть отримані/надані; комісійні доходи щодо надання послуг протягом певного періоду часу нараховуються протягом такого періоду по мірі виконання відповідних зобов'язань.

Комісійні доходи, як видно з табл. 2.5, зменшились у 2022 р. на 10,28%, але зросли знов у 2023 р. на 4,72%, але не повернулись до рівня 2021 р. Таким чином, за три роки зменшення становило 6,04%.

Комісійні витрати так само, зменшились у 2022 р. порівняно з 2021 р., проте зросли у 2023 р. на відміну від комісійних доходів витрати за три роки зросли на 5,53%.

Інші доходи зменшились за три роки на 11,09%.

Таблиця 2.8

Фінансові результати АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Статті	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення, тис. гривень, +/-			Відносне відхилення, %		
				2022- 2021	2023- 2022	2023- 2021	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2022
Процентні доходи, у т.ч.:	5770296	8787828	12121526	3017532	3333698	6351230	52,29	37,94	110,07
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	5740629	8774395	12109061	3033766	3334666	6368432	52,85	38,00	110,94
Інші процентні доходи	29667	13433	12465	-16234	-968	-17202	-54,72	-7,2	-57,98
Процентні витрати	1129067	1981446	3480867	852379	1499421	2351800	75,49	75,67	208,3
Чистий процентний дохід (Чисті процентні витрати)	4641229	6806382	8640659	2165153	1834277	3999430	46,65	26,95	86,17
Комісійні доходи	1989949	1785441	1869768	-204508	84327	-120181	-10,28	4,72	-6,04
Комісійні витрати	700725	663787	739463	-36938	75676	38738	-5,27	11,40	5,53
Інші доходи	102884	128973	91475	26089	-37498	-11409	25,36	-29,07	-11,09
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю	231419	100893	-102552	-130526	-203445	-333971	-56,40	-201,64	144,31
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:									
боргові інструменти	183338	-7847	-24491	-191185	-16644	-207829	-104,28	-212,11	-113,4
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	301,288	713,69	378,182	-229919	306813	76894	-76,31	429,9	25,52
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти	-202,227	70,226	206,885	272453	136659	409112	134,73	194,6	202,3

Продовження табл. 2.8

Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	-789663	-5658273	120458	-4868610	5778731	910121	-616,54	102,13	115,25
Інші витрати	118864	134244	220011	15380	85767	101147	12,94	63,89	85,09
Інші прибутки (збитки), у т.ч:	-13,340	-100,474	-129,729	-87134	-29255	-116389	-653,18	-29,12	-872,5
Збиток від модифікації фінансових активів	11209	100254	129729	89045	29475	118520	794,41	29,40	1057,4
Витрати на виплати працівникам	1328609	1408154	1679418	79545	271264	350809	5,99	19,26	26,40
Амортизаційні витрати	316322	341116	341058	24794	-58	24736	7,84	-0,02	7,82
Інші адміністративні та операційні витрати	629626	565299	647867	-64327	82568	18241	-10,21	14,6	2,89
Прибуток (збиток) до оподаткування	3350731	726411	7422838	-2624320	6696527	4072107	-78,32	921,86	121,53
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	605620	129305	3710531	-476315	3581226	3104911	-78,65	2769,6	512,68
Прибуток (збиток) за рік	2745111	597106	3712307	-2148005	3115201	967196	-78,25	521,72	35,23

Вплив на загальний фінансовий результат зробив і чистий прибуток від операцій з іноземною валютою. За три роки він зріс на 76894 тис. грн або на 25,52%.

Інші витрати перевищували інші доходи і щорічно зростали: у 2022 р. – на 12,94%, у 2023р. – 63,89% і за три роки – на 85,09%.

Значні витрати в структурі витрат займають виплати працівникам. Кожного року ці виплати зростали на 5,99%, 19,26% та 26,4% відповідно.

Амортизаційні витрати незначно зменшились у 2023 р. порівняно з 2022 р. на 0,02%, але загалом за три роки зросли на 7,82%.

Інші адміністративні та операційні витрати зменшились у 2022 р, але зросли у 2023 р. та загалом за три роки на 2,89%.

Прибуток до оподаткування щорічно зростав, відповідно таку саму тенденцію мали і витрати на сплату податку (доходи від повернення податку).

Таким чином, загалом за рік банк щорічно отримував прибуток. Щоправда, у 2022 р. він зменшився порівняно з 2021 р. на 78,25%, причиною чого стало погіршення економічної ситуації в країні внаслідок повномасштабного вторгнення, втім, у 2023 р. банк налагодив свою роботу і розмір прибутку суттєво збільшився на 521,72% і загалом за три роки – на 35,23%. Такого значного зростання банку вдалося досягти завдяки посиленню вимог щодо надання кредитів, припиненню надання кредитів мікробізнесу та малому бізнесу в іноземній валюті, обмеженню надання кредитів підприємствам найбільш ризикових галузей.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що фінансові результати діяльності АТ «ОТП Банк» є позитивними, свідчать про ефективну діяльність банку та його розвиток, не зважаючи на воєнний стан, що триває в країні та пов'язану з цим економічну кризу.

2.3. Аналіз фінансового стану банку

Для аналізу фінансового стану АТ «ОТП Банк» розрахуємо та проаналізуємо в динаміці групу коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість банку (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз фінансової стійкості АТ «ОТП Банк» за 2021-2023рр., тис. грн.

Коефіцієнти	Алгоритм розрахунку	Рекомендоване значення	2021	2022	2023
Коефіцієнт надійності	ВК /Зал кошти	>5%	18,53	15,50	18,35
Коефіцієнт фінансового важеля	З / ВК	0,05	5,40	6,45	5,45
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	ВК /Заг А	>10%	15,63	13,42	15,50
Коефіцієнт захищеності власного капіталу: основні засоби / власний капітал	ОЗ / ВК	-	8,72	6,60	4,33
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	Заг А / ВК	12,00	6,40	7,45	6,45

Аналіз фінансової стійкості банку показав, що коефіцієнт надійності дещо зменшився у 2022 р. порівняно з 2021р.з 18,53 до 15,5% у 2022 році, але знову збільшився до 18,35 у 2023 р. Протягом трьох років банк дотримується нормативу (більше 5%), навіть, показники значно вищі від нормативного значення. Це свідчить про фінансову стійкість банку.

Коефіцієнт фінансового важеля – співвідношення зобов'язань банку (З) і капіталу (К), розкриває здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку. Отримані значення коефіцієнтів значно перевищують рекомендоване значення. Це свідчить про те, що банк підвищив активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку, навіть за високого забезпечення власними.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів зменшується протягом у 2022 р. порівняно з 2021 р. до 13,62%, а в 2023 році зростає і становить 15,5% за оптимального значення не менше 10%. Можна констатувати, що банк дотримується нормативів, навіть перевищує його, що свідчить про те, що в банку достатньо сформованого власного капіталу.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу свідчить про зменшення захищеності власного капіталу внаслідок зменшення вкладень у свої власні капіталізовані активи – основні засоби і нематеріальні активи. Це підтверджується зменшенням відповідного коефіцієнта з 8,72 до 4,33. Це характеризує, що лише 4,33% власного капіталу розміщено в нерухомість або майно у 2023 році.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу свідчить про ступінь покриття активів акціонерним капіталом. Його оптимальне значення – 12,0 - 15,0. За нашими розрахунками його значення становило 6,40, 7,45 та 6,45 у 2021-2023 роках відповідно. Це свідчить, насамперед, що темп зростання активів перевищує темп зростання акціонерного капіталу, і про наявність тенденцій зниження використання «потужностей» із залучення їх з акціонерного капіталу. Це означає, що банку варто звернути увагу на управління власним капіталом.

Таким чином, аналіз показав, що фінансова стійкість банку достатньо забезпечена його капіталом, який здатний захищати банк від імовірних ризикованих поточних втрат та в найближчому майбутньому.

Далі проаналізуємо ліквідність банку, тобто його здатність здійснювати власні зобов'язання перед клієнтами та різними контрагентами в аналізованих періодах. НБУ розробив обов'язкові економічні нормативи ліквідності [16]:

- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB);
- коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR).

Розрахуємо нормативи ліквідності АТ «ОП Банк» за 2021-2023 рр. в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка показників нормативів ліквідності АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Показник	Значення станом по роках			Абсолютне відхилення			Відносне відхилення, %		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021	2022/2021	2023/2023	2023/2021
LCR _{вв} , Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (не менше 100 %)	160	250	275	90	25	115	56,25	10,0	71,88
LCR _{ів} , Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (не менше 100 %)	120	135	175	15	40	55	12,5	29,63	45,83
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR): 2021 р. – 80%; з 01.10.2021 р. – 90%; з 1.04.2023 – 100%	130	170	237	40	67	107	30,76	39,41	82,31

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) – це співвідношення високоякісних ліквідних активів банку до суми, необхідної для покриття підвищеного відтоку коштів з банку протягом 30 днів. Він відображає рівень стійкості банку до короткострокових шоків ліквідності – характерного для кризових періодів явища, коли відбувається значний відтік коштів клієнтів [16].

Виконання нормативу свідчатиме, що банк забезпечений ліквідністю в обсязі, достатньому для повного виконання ним зобов'язань протягом 30 днів в кризових умовах.

Пруденційний норматив ліквідності – коефіцієнт чистого стабільного фінансування або NSFR – визначає мінімальний необхідний рівень ліквідності банку на горизонті один рік та сприяє залученню більш стабільних та довгострокових джерел фондування, зменшуючи залежність від короткострокових ресурсів [17].

Дані таблиці 2.10 свідчать, що всі показники АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 роки мали значення, які суттєво перевищують встановлені нормативи. Загалом за досліджуваній період значення показників зросло на 12,5,4 – 82,31,7%.

Так, нормативи коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR_{вв}), за всіма валютами та в іноземній валюті (LCR_{ів}) станом на грудень 2023 року становив 275% (при стандартному значенні не менше 100%) за всіма валютами, а в іноземній валюті – 175% (при стандартному значенні не менше 100%).

Таке перевищення може здаватися, на перший погляд, позитивним явищем, але це може свідчити про наявність у АТ «ОТП Банк» високоліквідних активів у великих обсягах. А це означає, що існує загроза нераціонального використання банком активів, які за рахунок грошових коштів могли б бути перетворені в прибуткові.

Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) також перевищував нормативні значення протягом трьох аналізованих років, що свідчить про відсутність залежності від короткострокових ресурсів.

Отже, є підстави зробити висновок, що протягом 2021-2023 рр. діяльність АТ «ОТП Банк» продовжував утримувати достатній запас ліквідності. Із початком військових дій банк розглядався клієнтами як «тиха гавань», як результат не було зафіксовано значного відтоку коштів клієнтів, що притаманно стресовим ситуаціям в економіці, натомість спостерігалось накопичення залишків на рахунках клієнтів банку. Показники співвідношення кредитів до депозитів покращились протягом 2021-2023 років.

Далі з метою оцінки ефективності діяльності банку розрахуємо показники прибутковості в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Показники прибутковості АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, %	
				2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
Чистий прибуток, тис. грн.	2745111	597106	3712307	-2148005	3115201	-78,24	521,72
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	63872176	80412491	97024510	16540315	16612019	25,90	20,66
Рентабельність активів, %	4,3	0,7	3,8	-3,6	3,1	-83,72	442,86
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	10315971	11345525	13724845	1029554	2379320	9,98	20,97
Рентабельність капіталу, %	26,6	5,26	27,05	-21,34	21,79	-80,23	414,26
Чисельність працівників	2806	2213	2064	-593	-149	-21,13	-6,73
Загальна сума сукупного доходу, тис. грн.	2688820	570287	4188353	-2118533	3618066	-78,79	634,43
Продуктивність праці, тис. грн/чол.	958,24	257,70	2029,24	-700,54	1771,54	-73,11	687,44

За результатами розрахунків, поданих в табл. 2.11, показник рентабельності активів визначає, скільки чистого прибутку припадає на одиницю активів банку та характеризує ефективність його діяльності. За 2021 – 2023 роки

показник зазнав зниження у 2022 р. з 4,3 грн до 0, грн чистого прибутку на 1 грн., вкладену в активи банку, а у 2023 р. зріс до 3,8 грн.

Показник рентабельності власного капіталу визначає, скільки чистого прибутку припадає на одиницю власного капіталу банку. Можна побачити, що рентабельність власного капіталу банку найменше значення мала в 2022 р. і становила 5,26%, проте у 2023 році зросла до 27,05%, що свідчить про підвищення рентабельності власного капіталу.

Продуктивність праці персоналу банку суттєво знизилась у 2022 р. порівняно з 2021 р. на 700,54 тис. грн або на 73,11%. Проте значно зросла у 2023 р. на 1771,54 тис. грн або на 687,44%. Це пов'язано із скороченням персоналу на 593 особи у 2022 р. та зменшенням чистого прибутку. У 2023 р. чисельність персоналу скоротилась ще на 149 осіб, проте чистий прибуток суттєво збільшився на 3115201 тис. грн, що становило 521,72%.

Таким чином, з проведеного аналізу рентабельності випливає, що банк протягом трьох років залишається рентабельним. Дещо знизилась рентабельність у 2022 р. внаслідок причин, які були зазначені вище, проте у 2023 році ситуація значно покращилась.

Аналіз діяльності банку та звіт про управління дає підстави констатувати, що існує суттєва невизначеність через непередбачуваний вплив воєнних дій, що тривають в Україні, яка може поставити під значний сумнів здатність Банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі і, отже, він не зможе реалізувати свої активи та погасити зобов'язання за звичайного перебігу господарської діяльності. Разом із тим, Керівництво Банку вважає, що незважаючи на зазначені вище фактори, що можуть зумовити виникнення значного сумніву здатність Банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі, прогнози показників нормативів адекватності капіталу та ліквідності, прогноз операційних результатів діяльності Банку та прогноз очікуваних

кредитних збитків надають достатні підстави для продовження функціонування на основі припущення про безперервність діяльності.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

3.1. Зарубіжний досвід функціонування банківських установ

Зарубіжний досвід функціонування банківських установ виявляє цікавий підхід до депозитної діяльності банків. Для більшості країн Євросоюзу характерним є відкриття комерційними банками депозитів для юридичних осіб з від'ємними відсотковими ставками [18, с. 73]. В 2020-2021 рр. комерційні банки Бельгії, Німеччини, Ірландії, Люксембургу та Нідерландів пропонували власним клієнтам юридичним особам сплачувати кошти за зберігання своїх вкладів. Іспанія та Фінляндія на початку досліджуваного періоду застосовувала від'ємну ставку, проте, стабілізація фінансової системи та пожвавлення економічної активності в країнах дозволило повернутися до позитивної відсоткової ставки в червні 2021 року та липні 2021 року, відповідно. Такі країни як Кіпр, Естонія, Греція, Литва та Мальта протягом аналізованого періоду застосовували позитивні відсоткові ставки за депозитними продуктами для юридичних осіб. Основною перевагою уведення від'ємних відсоткових ставок науковці вважають зменшення витрат банківської установи, що, в свою чергу, призводить до зростання її доходності [19]

Однак, варто зазначити, що практика від'ємних відсоткових ставок не поширюється на вклади фізичних осіб, за винятком Люксембургу та Німеччини. Найвищі відсоткові ставки за депозитами фізичним особам пропонували комерційні банки Естонії, Франції, Італії, Латвії та Нідерландів. Низькі відсоткові ставки застосовувалися банками таких країн як Іспанія, Ірландія та Люксембург [18, с. 73].

Починаючи з 2016 року банківська система Японії також увела від'ємні відсоткові ставки за депозитними продуктами. Однак, такі ставки поширюються виключно на вклади комерційних банків у центральному банку Японії. Така політика здійснюється з метою стимулювання економічного зростання країни в результаті збільшення попиту комерційних банків на інвестування коштів у реальний сектор економіки [20].

Комерційні банки іноземних країн відкривають депозитні рахунки фізичним особам частіше, ніж юридичним. Це визначає політику ціноутворення на банківські депозитні продукти, тому середні відсоткові ставки за депозитами фізичних осіб перевищують середні відсоткові ставки за депозитами юридичним особам.

Останнім часом в країнах Європи та в США наразі набувають популярності індексовані депозити. За даними депозитними продуктами банк гарантує дохід у розмірі 1-2% річних. Інша частина доходу, яка отримується клієнтом, складає від 8 до 12% річних і є доходом від вкладення внеску клієнта у інструменти фондового ринку, наприклад, в цінні папери. Такий тип депозитів дозволяє не тільки не втратити вкладені кошти, а й отримати мінімальний дохід з можливістю підвищення пасивного доходу [18, с. 76].

Цікавим для України може бути досвід розповсюдження в європейських країнах кооперативних банків. Кооперативні банки відіграють важливу роль у банківських системах багатьох європейських країн — Німеччина, Австрія, Франція, Нідерланди. Особливо це стосується аграрного сектору. Особливість кооперативних банків відображаються в їх орієнтації на роздрібний банкінг. Основними їх клієнтами виступають фізичні особи, малі та середні підприємства, фермери. Переважно кооперативні банки зорієнтовані на обслуговування сільських територій. Кооперативні банки зорієнтовані на регіональне обслуговування клієнтів. Діючи в різних регіонах, переважно, сільській

місцевості, кооперативні банки не виступають в ролі конкурентів, а радше партнерами [21, с. 160].

Кооперативним банком вважається фінансова установа, яка має наступні ознаки-відмінності від комерційних банків (ідеалізована форма) є:

- обслуговування власних членів (основна ознака);
- основна мета — задоволення потреб власників у фінансових послугах, а не максимізація прибутку;
- неможливість продати частку банку;
- регіональний характер.

Кооперативні банки є значним роботодавцем, що робить їх функціонування додатковим соціальним фактором. Оскільки, вони широко присутні в сільській місцевості, то це є ще одним плюсом. А відповідно, в економічних реаліях українського села, даний факт може слугувати додатковим фактором покращення соціального становища.

Потреба у створенні кооперативних банків зумовлена тим, що:

- як свідчить зарубіжний досвід, це одне з основних джерел фінансування аграрного сектору та малого та середнього бізнесу (SME — small and medium enterprises);
  - кооперативні банки стійко перенесли фінансову кризу 2008-2009 років (не останню роль зіграла консервативна менш ризикована бізнес-модель банків). Україні необхідна наявність подушки безпеки фінансової системи, якою виступили кооперативні банки в певних країнах під час фінансової кризи і, таким чином, структурно диверсифікувати банківську систему країни;
  - дозволить розширити доступ до банківських послуг у сільській місцевості.
- Як наслідок, залучити сільських мешканців до сучасних тенденцій розвитку [21, с. 166].

Ще один зарубіжний досвід зміцнення фінансової стійкості банків, яким можуть скористатися вітчизняні банківські установи — це використання

прогностичної аналітики, якою все частіше оперують зарубіжні банківські установи для: управління даними клієнта; моделювання ризиків для інвестиційних банків; персоналізованого маркетингу; сегментації клієнтів; ідентифікації каналу транзакції; опрацювання відгуків клієнтів; виявлення шахрайства; прогнозування змін у реальному часі; формування моделей споживчих витрат.

Способами використання прогностичної аналітики у банківському секторі, які сприятимуть зміцненню фінансової стійкості банків є [22, с. 126]:

1. Виявлення шахрайства. Оцифрування банківських операцій додало більше можливостей кіберзлочинцям для здійснення нових шахрайств. Таким чином, банкам потрібні інтелектуальні системи та інструменти для їх використання. Прогностична аналітика, машинне навчання, великі дані, інтелектуальний аналіз даних і потокові обчислення – ось лише деякі інструменти, які допомагають виявити шахрайство. Аналітика може використовуватися для розпізнавання шахрайств, які не дуже очевидні.

2. Перевірка даних. Прогностична аналітика в банківській сфері може допомогти в обробці величезних обсягів заявок, у тому числі важливих змінних, без затримок або помилок, регулярно і стабільно. Результати дуже точні і достовірні для використання. У підсумку немає необхідності проводити порівняння між традиційним або ручним скринінгом і аналітикою.

3. Залучення та утримання клієнтів. Прогностична аналітика допомагає оптимізувати таргетування, полегшуючи банкам можливість миттєво визначати найбільш цінні сегменти клієнтів. Клієнтська база може бути розширена за рахунок залучення вигідних клієнтів.

Також прогностична аналітика допомагає банкам утримувати своїх клієнтів: визначає клієнтів, які найбільш схильні до зниження своєї репутації, перш ніж вони припинять свої відносини; тримає клієнтів з позитивною репутацією довше; прогнозує, які дії сприятимуть покращенню їх лояльності. Застосування цієї

технології також допомогло б виявити закономірності відтоку клієнтів і оцінити профілі клієнтів, які пішли, щоб зрозуміти, чому вони пішли, і знайти стратегії, щоб задовольнити їх.

Прогностична аналітика аналізує ефективність обслуговування клієнтів, витрати, минулі послуги та інші моделі поведінки, щоб передбачити ймовірність того, що клієнт відмовиться від обслуговування у найближчому майбутньому

4. Знання купівельних звичок. Завдяки прогностичній аналітиці банки можуть швидко розділяти клієнтів на різні сегменти. В кінцевому підсумку це допомагає доставити потрібний продукт потрібному клієнту.

5. Крос-продажі. Підвищити ефективність перехресних продажів можливо шляхом аналізу поведінки покупців у місцях, де пропонується декілька продуктів. Які конкретні продукти повинні бути продані, кому і, отже, передбачати результат – це те, що роблять успішні крос-продавці. І все це призводить до більш ефективних крос-продажів, що збільшує прибутковість і зміцнює відносини з клієнтами. Прогностична аналітика допомагає вивчити споживчі потреби, витрати, поведінку клієнтів, а також сприяє ефективному перехресному продажу потрібного продукту в потрібний час.

6. Колекції. У банках є багато клієнтів, які завжди платять вчасно, і тих, хто не дотримується графіків платежів. Це непросте завдання – відстежувати і обліковувати всіх клієнтів і визначати, на кого більше фокусуватися. Прогностична аналітика пропонує явні переваги у цій сфері. Банки можуть краще зрозуміти ризик свого портфеля і, таким чином, підвищити ефективність процесу обслуговування. Найголовніше, аналітика допомагає визначити клієнтів, яким загрожують фінансові ризики в майбутньому, та дії для досягнення банками позитивних результатів.

7. Планування грошових коштів і ліквідності. Прогностична аналітика може допомогти банкам відстежувати минулі моделі грошових потоків і щоденну координацію між вхідними та вихідними платежами у своїх філіях і банкоматах,

що дозволяє прогнозувати майбутні потреби потенційних клієнтів. Оптимальне управління ліквідними активами може забезпечити додатковий дохід, а належний аналітичний план може допомогти отримати огляд майбутніх змін у варіантах інвестицій і ліквідності.

8. Маркетингова оптимізація. Прогнозна аналітика допомагає маркетологам планувати маркетингові кампанії і ретельно відстежувати результати. Надаючи інформацію про поведінку і ставлення клієнтів, а також повне і актуальне уявлення про клієнтів, аналітика допомагає маркетинговій команді повідомити потрібного клієнта в потрібний час.

9. Життєва вартість клієнта. Життєва вартість (цінність) клієнта – це те, як довго установи можуть утримувати своїх клієнтів. Виявлення кращих клієнтів, поліпшення їх обслуговування і забезпечення їх лояльності. Прогностична аналітика допомагає: знати, які клієнти повинні бути в центрі уваги нових зусиль щодо залучення клієнтів; визначити попередні чинники, які підвищили віддачу від зобов'язань клієнтів у минулому; використовувати ці знання, щоб зрозуміти, чому клієнти реагували на певні повідомлення і рекламні акції.

10. Управління зворотним зв'язком. Прогностична аналітика дозволяє банкам і фінансовим установам підтримувати відносини з клієнтами, надаючи їм необхідні послуги та продукти для їх потреб і підбираючи індивідуальні переваги.

На наш погляд, використання прогностичної аналітики у банківському секторі України сприятиме зміцненню фінансової стабільності банків.

3.2. Напрями післявоєнного розвитку банківських установ в Україні

Післявоєнне відновлення України стосуватиметься розробки механізму фінансування не лише національної економіки в цілому, а й фізичних та юридичних осіб зокрема, а також відновлення повномасштабного кредитування, а одним із джерел кредитних ресурсів мають стати кошти Світового банку. Банківська система є в основі цього механізму, який має передбачати як компенсувати вартість втраченого майна, як зробити доступними програми будівництва житла, як підтримати релоковані підприємства, як відновити зруйновані підприємства та інфраструктуру, як сприяти започаткуванню нового бізнесу та підтримці існуючого, які галузі мають бути в основі розбудови та як їм фінансово сприяти, як мають розподілятися кошти від репарації та реституції. Саме тому роль банків знову таки буде чи не найголовнішою. Однак, ця роль має бути підтверджена тією ж капіталізацією, високоліквідністю, стабільністю, стійкістю [14, с. 101].

У 2023 році відбувся перехід нового покоління Системи електронних платежів НБУ (СЕП), що в подальшому дасть можливість приєднатись до Єдиної зони платежів у євро (SEPA).

Джерелом розвитку РБП і всієї економіки для післявоєнного відновлення має стати кредитування. Важливу роль в цьому питанні зіграють обмежені процентні ставки за позиками, які мають давати можливість вирішувати проблеми населення і бізнесу, розвитку кредитних операцій. Щодо юридичних осіб, що нині вони створюють підвищену ліквідність банківської системи України, тому необхідно знайти стимули, стабілізувати РБП і визначити такі процентні ставки, які б зацікавили юридичних осіб розвивати депозитні портфелі банків так, щоб кредитування набуло широкого поширення.

В цьому контексті доцільно запропонувати програми полегшення умов кредитування населення, малого та середнього бізнесу, який постраждав від бойових дій, на повоєнне оновлення. Приміром, є потреба у впровадженні

програми відстрочки повернення кредитів для населення. Доцільним є, на наш погляд, продовження і покращення програми кредитування підприємств 5-7-9%. На це в бюджеті 2024 передбачено 18 млрд грн [12, с. 16].

Відновленню України сприятиме і банківський маркетинг, який орієнтується на дослідження ринку, визначення потреб, вивчення попиту та залучення більшої кількості клієнтів. До того ж, уряд намагається стимулювати банківські установи до активнішого використання вільних коштів для розширення державних програм кредитування, тобто держава бере на себе дедалі більше зобов'язань щодо компенсації кредитних ставок для корпоративних клієнтів [14, с. 101].

З точки зору банківського маркетингу та розвитку банківської інфраструктури, набуття конкурентних переваг, активізації інноваційної діяльності перспективним на сьогодні виглядає розвиток FinTech та необанкінгу. FinTech – це фінансові послуги із використанням інноваційних технологій. Цифрова економіка, глибоке проникнення Інтернету сприяє розвитку FinTech (мобільні фінансові послуги, швидкі грошові перекази, краудфандинг, P2P платформа, блокчейн та криптовалюти), а на сьогодні і необанкінгу.

Необанкінг – це віддалене відкриття рахунків та випуск класичних або віртуальних платіжних карток у різних, як правило, валютах, мобільні депозити, онлайн платежі з використанням телефонних номерів, електронних листів або навіть ідентифікаторів у соціальних мережах, інструменти мобільного бюджетування, цифрові квитанції в реальному часі тощо. Разом з тим необанкінг в Україні самостійно не може отримати банківську ліцензію, а тому займається провадженням банківської діяльності на базі одного з діючих банків, купуючи оптом послуги у фінансової установи, яка надає ліцензію, та продаючи їх у роздріб своїм клієнтам. А челенджер-банкінг – це також банк без відділень, що також базується на використанні FinTech-розробок, однак – це повністю самостійний та ліцензований банк [14, с. 102].

Завдяки використанню хмарних сервісів, банки можуть зберегти необхідні для подальшого функціонування дані навіть у разі фізичного руйнування інфраструктури [7].

Під час війни у комерційних банків передусім виникає необхідність постійно вдосконалювати свою кредитну політику для запобігання появи непрацюючих кредитів шляхом застосування жорстких умов для надання кредитів. Національний банк України постійно працює над розробкою та впровадженням нових інструментів надання банкам фінансування, які допоможуть банківським установам задовольняти попит суб'єктів господарювання на гривневі кошти та продовжувати належним чином виконувати одну із основних своїх функцій – це інвестування та підтримка економіки. Це важливо сьогодні та особливо буде актуальним після завершення війни, коли потрібно буде відновлювати національну економіку та повертати її до повноцінного функціонування.

В сучасних умовах важливим є розширення банківської мережі на неокупованій території та удосконалення банківської інфраструктури, яка пов'язана зі створенням якісних банківських послуг і націлена на оптимальне доведення останніх до клієнтів.

НБУ та українські банки повинні продовжувати працювати над розвитком системи управління ризиками, яка дозволяє прогнозувати ризики, визначити їхні ймовірні розміри і наслідки, запобігти чи зменшити пов'язані з ними втрати [23].

Зважаючи на викладене вище, можна виокремити ті напрями, які будуть властиві для відновлення економіки України усім комерційним банкам, а не лише банкам державного сектору [14, с. 104]:

- збільшення важливості процентних ставок в інструментарії грошово-кредитної політики, що сприятиме розвитку банківського кредитування та антиінфляційному впливу на ринок депозитів;

- належна підтримка інфляційного таргетування у монетарній політиці НБУ для стабілізування інфляції і розвитку економіки;

- відновлення повномасштабного кредитування, формування ефективних кредитних портфелів, у т.ч. і за рахунок розширення державних програм «теплі кредити», «доступні кредити 5-7-9» та заборона завищувати відсоткові ставки за гривневими кредитами, що також позитивно вплине на економіку країни;

- підтримка політики гнучкого валютного курсу, що позитивно впливатиме на економіку України, адже її відкритість і висока імпортозалежність сприятиме стабілізації валютного ринку;

- зменшення процентної ставки на депозитні сертифікати НБУ, що збільшить прибутки НБУ, який також є «гравцем» у відновленні економіки країни;

- залучення власних коштів комерційних банків у облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), які можуть бути закладені в НБУ для отримання рефінансування. Для цього потрібно підвищити процентні ставки на них і випустити надкороткострокові ОВДП та розширити їх асортимент (житлові, освітні), щоб кошти комерційних банків спрямовувались більше на підтримку Уряду та економіки країни;

- підтримка глобалізації з метою посилення міжнародного інформаційного обміну та залучення додаткових фінансових ресурсів для відновлення економіки.

Таким чином, для забезпечення її стабільного функціонування необхідно розвивати ризик-менеджмент, сприяти діджиталізації, популяризувати безготівкові рахунки, посилювати систему електронних платежів, заручитися міжнародною підтримкою. Виконання цих заходів дозволить забезпечити дотримання принципів та зберегти довіру до банківського сектору.

ВИСНОВКИ

1. Розкрито роль банків в економіці країни. Банки – це економічні інститути, основними функціями яких є трансформація грошових потоків, що здійснюється через акумуляцію, розміщення коштів, посередництво в платежах, та емісія платіжних засобів у процесі суспільного відтворення, що у своїй сукупності через забезпечення безперервності і розширеного характеру суспільного та індивідуального відтворення сприяє економічному зростанню суспільства.

Особливістю банків як учасників суспільного відтворення є те, що через своє надзвичайно важливе функціональне призначення в економічній системі вони здатні суттєво впливати на перебіг усіх стадій суспільного відтворення: реалізуючи трансформаційну та емісійну функції, банківські інститути здатні забезпечувати безперервність і розширений характер суспільного та індивідуального відтворення.

2. Висвітлено особливості організації діяльності банківських установ в Україні. Порядок створення, організації та функціонування банківських установ в Україні регулюється Законом України «Про банки і банківську діяльність» №2121–III від 07.12.2000 р. та Положення про ліцензування банків № 149 від 22.12.2018, де зазначено, що банк є юридичною особою, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків.

Комерційні банки в Україні створюються з дозволу Національного банку України (НБУ). Банк вважається створеним і набуває статусу юридичної особи з моменту його реєстрації у Державному реєстрі банків. Згідно із законом, до банківської діяльності відносять залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних

умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

Учасниками банку можуть бути юридичні і фізичні особи, резиденти та нерезиденти, а також держава в особі Кабінету Міністрів України.

Юридична особа, яка має намір здійснювати банківську діяльність, для отримання банківської ліцензії протягом одного року після її державної реєстрації як юридичної особи, має подати до Національного банку України пакет документів.

Банк має право відкривати відокремлені підрозділи (філії, відділення, представництва) на території України.

3. Вивчено основні положення щодо державного регулювання діяльності банківських установ. Державне регулювання діяльності вітчизняних банків передбачає комплекс заходів, яких вживають відповідні державні органи для підтримання стабільності та ефективності банківської діяльності, обмеження негативних наслідків різноманітних ризиків. Головною метою регулювання банківської сфери є підвищення рівня надійності, стабільності банківської системи загалом та захист інтересів кредиторів і вкладників.

В Україні функції банківського нагляду покладені на Національний банк України. Головним завданням банківського нагляду НБУ є створення ефективної системи захисту інтересів кредиторів і вкладників банку, оперативного реагування на події, які дестабілізують діяльність банку. Найважливіша місія цієї структури – захистити діяльність банків від фатальних ризиків і захистити інтереси вкладників.

4. Проведено аналіз діяльності банківських установ в Україні в умовах воєнного стану. Банківська галузь під час війни зіткнулась з певними проблемами: брак трудових ресурсів, завислі платежі, загроза кібератак, перевищення лімітів касових залишків, арешт банківських рахунків, Втрати за попередньо надані кредити. В умовах воєнного стану в 2024 році на ринку

банківських послуг (РБП) України працює 63 банки, з яких 5 державних, 14 іноземних банківських груп і 44 приватних українських банків.

В інтервалі часу 2021-2022 спостерігається падіння багатьох параметрів РБП (особливо в доларах США) і підйом у 2022-2023. Водночас, макроекономічний аналіз свідчить, що попри воєнний стан в банківській системі деякі параметри не зменшувались.

Обсяг непрацюючих кредитів у 2022 році становив близько 432 млрд грн. Причому, 75% непрацюючих кредитів припадає на державні банки, з яких понад 40% – на АТ «Приватбанк». Помітні значення NPL були у банках: Піреус банк, Правекс банк, Райффайзен Банк, Креді Агріколь банк.

Аналіз РБП виявляє поступове зростання обсягів депозитних операцій банків: від 1526,74 млрд грн у 2021 році до 2177,50 млрд грн у 2023 році. В структурі пасивів банків кошти клієнтів (юридичних і фізичних осіб) становлять понад 86% всіх пасивів банків.

Структура депозитного портфелю є такою, що державні банки мають найбільшу кількість договорів. Причому, державні банки мали 65% коштів фізичних осіб на поточних депозитних рахунках, іноземні банки – 73%, українські банки з приватним капіталом – 55%.

В умовах воєнного стану більшу частину бюджетного фінансування становить міжнародна допомога, кошти національного регулятора (НБУ), ОВДП та міжнародні гранти.

Наразі банки та НБУ показують себе як найменш вражений сектор серед усіх секторів економіки. За воєнного стану банківська система не допустила ніяких колапсів і насамперед це пояснюється тим, що комерційні банки були добре капіталізовані.

5. Надано загальну характеристику та провести аналіз фінансових показників АТ «ОТП БАНК». ОТП Банк – один з найбільших українських банків

зі 100%-им іноземним капіталом, визнаний лідер фінансового сектору країни, член європейської фінансової групи, що працює в 11 країнах.

На вітчизняному ринку успішно працює понад 30 років, має найвищий довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою від агентства Кредит – рейтинг навіть у період воєнного стану.

За результатами 2023 року ОТП Банк посів третє місце за рівнем достатності капіталу за підсумками стрес-тестування, проведеного НБУ. Норматив достатності основного капіталу (Н3) в ОТП Банку становив 7 млрд 164 млн грн, або 18,49% при необхідному рівні показника 7%. Регулятивний капітал (Н2) в ОТП Банку становить 14 млрд 189 млн грн. Норматив його достатності – 36,61% при необхідному рівні показника 10%.

Банк посів 11-те місце за розміром чистих активів та 8-ме – за розміром чистого прибутку. Банк зберіг свою позицію у ТОП-10 банків за розміром кредитного портфеля за Державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%

Протягом 2021-2023 рр. активи АТ «ОТП Банк» суттєво зростали і досягли рівня 102,0 млрд грн у 2023 р., що на 12,1% більше, ніж у 2022 році та на 45,9% більше, ніж у 2021 р. Рентабельність активів зросла до 3,85% у 2023 р. порівняно з 2022 р.

Загальна сума зобов'язань щорічно зростала, на що вплинули такі їх складові, як кошти клієнтів та похідні фінансові зобов'язання.

Аналіз власного капіталу показав, що статутний капітал банку сформований в розмірі 6186023 тис. грн. залишався незмінним протягом трьох років. Так само, емісійний дохід та результат від операцій з акціонером. Інші резерви зменшились у 2022 р. у порівнянні з 2021 р., проте зазнали значного зростання у 2023.р. Нерозподілений прибуток щорічно зростає, що спричинило найбільший вплив на зростання загальної суми власного капіталу: на 5,16% у 2022р. на 36,015 – у 2023 р. та на 43,025 за 2021-2023 рр.

Аналіз фінансових результатів показав, що процентні доходи та процентні витрати щорічно зростали. Банк отримав чистий процентний дохід, який щорічно зростав і за три роки таке зростання склало 86,17%.

Комісійні доходи зменшились у 2022 р., але зросли знов у 2023 р. на 4,72%, але не повернулись до рівня 2021 р. За три роки зменшення становило 6,04%. Комісійні витрати зменшились у 2022 р. порівняно з 2021 р., проте зросли у 2023 р. і за три роки зросли на 5,53%.

Загалом за рік банк щорічно отримував прибуток. Щоправда, у 2022 р. він зменшився порівняно з 2021 р. на 78,25%, причиною чого стало погіршення економічної ситуації в країні внаслідок повномасштабного вторгнення, втім, у 2023 р. банк налагодив свою роботу і розмір прибутку суттєво збільшився на 521,72% і загалом за три роки – на 35,23%.

6. Проведено оцінку фінансового стану АТ «ОТП БАНК». Аналіз фінансової стійкості показав, що банк достатньо забезпечена його капіталом, який здатний захищати банк від імовірних ризикованих поточних втрат та в найближчому майбутньому.

Аналіз встановлених НБУ обов'язкових економічних нормативів ліквідності, а саме, коефіцієнту покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB), а також коефіцієнту чистого стабільного фінансування (NSFR), засвідчив, що всі показники АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 роки мали значення, які суттєво перевищують встановлені нормативи. Загалом за досліджуваний період значення показників зросло на 12,5,4 – 82,31,7%. Отже, протягом 2021-2023 рр. діяльність АТ «ОТП Банк» продовжував утримувати достатній запас ліквідності.

З проведеного аналізу рентабельності випливає, що банк протягом трьох років залишається рентабельним. Дещо знизилась рентабельність у 2022 р. внаслідок причин, які були зазначені вище, проте у 2023 році ситуація значно покращилася.

7. Вивчено зарубіжний досвід організації діяльності банківських установ. Виявлено цікавий підхід до депозитної діяльності банків: для більшості країн Євросоюзу характерним є відкриття комерційними банками депозитів для юридичних осіб з від'ємними відсотковими ставками. Останнім часом в країнах Європи та в США наразі набувають популярності індексовані депозити. За даними депозитними продуктами банк гарантує дохід у розмірі 1-2% річних. Інша частина доходу, яка отримується клієнтом, складає від 8 до 12% річних і є доходом від вкладення внеску клієнта у інструменти фондового ринку, наприклад, в цінні папери. Такий тип депозитів дозволяє не тільки не втратити вкладені кошти, а й отримати мінімальний дохід з можливістю підвищення пасивного доходу.

Цікавим для України може бути досвід розповсюдження в європейських країнах кооперативних банків. Особливість кооперативних банків відображаються в їх орієнтації на роздрібний банкінг. Основними їх клієнтами виступають фізичні особи, малі та середні підприємства, фермери. Переважно кооперативні банки зорієнтовані на обслуговування сільських територій. Кооперативні банки зорієнтовані на регіональне обслуговування клієнтів.

Ще один зарубіжний досвід зміцнення фінансової стійкості банків, яким можуть скористатися вітчизняні банківські установи – це використання прогностичної аналітики, якою все частіше оперують зарубіжні банківські установи для: управління даними клієнта; моделювання ризиків для інвестиційних банків; персоналізованого маркетингу; сегментації клієнтів; ідентифікації каналу транзакції; опрацювання відгуків клієнтів; виявлення шахрайства; прогнозування змін у реальному часі; формування моделей споживчих витрат. Використання прогностичної аналітики у банківському секторі України сприятиме зміцненню фінансової стабільності банків.

8. Визначено напрями післявоєнного розвитку банківських установ в Україні. Напрями, які будуть властиві для відновлення економіки України усім

комерційним банкам, а не лише банкам державного сектору: збільшення важливості процентних ставок в інструментарії грошово-кредитної політики, що сприятиме розвитку банківського кредитування та антиінфляційному впливу на ринок депозитів; належна підтримка інфляційного таргетування у монетарній політиці НБУ для стабілізування інфляції і розвитку економіки; відновлення повномасштабного кредитування, формування ефективних кредитних портфелів; підтримка політики гнучкого валютного курсу, що сприятиме стабілізації валютного ринку; зменшення процентної ставки на депозитні сертифікати НБУ; залучення власних коштів комерційних банків у облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), які можуть бути закладені в НБУ для отримання рефінансування; підтримка глобалізації з метою посилення міжнародного інформаційного обміну та залучення додаткових фінансових ресурсів для відновлення економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуляєва Л.П. Роль банків у системі розширеного відтворення ВВП. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 11(90). С.96 – 101.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 01.05.2024).
3. Положення про ліцензування банків: Постанова Правління Національного банку України 22.12.2018 № 149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18#Text> (дата звернення: 01.05.2024).
4. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
5. Банківське регулювання і нагляд: методологія та практика: монографія / за ред. В.В. Коваленко. Одеса: Атлант, 2013. 492 с.
6. Пугач А. М. Демчук Н. І. Державне регулювання банківського сектору в умовах економічної кризи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 22, частина 3. 2018. С. 38-41.
7. Прокопенко Н. С., Мирончук В. М., Шепель І. В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. Випуск № 41. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1556>
8. Півроку війни: в якому стані економіка? CASE Україна. Центр соціально-економічних досліджень. <https://case-ukraine.com.ua/publications/pivroku-vijny-v-yakomu-stani-ekonomika/> (дата звернення 09.10.2022).

9. НБУ про фінансовий стан банківської системи під час війни. finbalance.com.ua. 2022. URL: <https://finbalance.com.ua/news/bankivska-sistema-ukrani-popri-viynu-zumila-zbilshiti-depozitniy-i-kreditniy-portfel>
10. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2023 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2023-roku>
11. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua>.
12. Шірінян Е. А., Коваленко Ю.М. Розвиток ринку банківських послуг України на сучасному етапі еволюції. *Формування ринкових відносин в Україні*. №12 (271). 2023. С. 5-19.
13. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Прес-реліз. Сума вкладів фізосіб в банках України зросла до 1,17 трлн грн. 26.12.2023. URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/56819-suma-vkladiv-fizosib-v-bankah-ukrani-zroslo-do-1-17-trln-grn.html>
14. Нянько В., Нянько Л., Нянько В. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. Випуск №35. 2022. С. 96-105.
15. Офіційний сайт АТ «ОТП Банк». URL: <https://www.otpbank.com.ua/about/informations/annual-reports/> (дата звернення 10.05.2023 р).
16. Національний банк впроваджує новий норматив для банків – коефіцієнт покриття ліквідністю LCR. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-vprovadjuye-noviy-normativ-dlya-bankiv--koefitsiyent-pokrittya-likvidnistyu-lcr>
17. Мінімальне значення коефіцієнту чистого стабільного фінансування (NSFR) з 01 квітня 2023 року становитиме 100%. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/minimalne-znachennya-koefitsiyentu-chistogo-stabilnogo-finansuvannya-nsfr-z-01-kvitnya-2023-roku-stanovitime-100>

18. Бойко С. В., Герасименко Д. Д. Зарубіжний досвід розміщення коштів фізичних та юридичних осіб на банківських депозитах. *Review of transport economics and management*, 2021, Iss. 6(22). С. 72-78.
19. Nevelskiy A. Bankam Yevropy prikhoditsya priplachivat za kredity, a vkladchikam – zadepozity [European banks have to pay extra for loans, and depositors – for deposits]. Retrieved from <https://www.google.com.ua/amp/s/amp.vedomosti.ru/finance/articles/2019/11/23/816772-a>
20. В Японії ввели плату за банківські депозити [In Japan a fee for bank deposits was introduced]. Retrieved from https://www.google.com.ua/amp/s/www.bbc.com/ukrainian/business/2016/01/160129_japan_interest_rate_vs.amp [in Ukrainian]
21. Ходакевич С. І., Коваленко О. С. Кооперативні банки як ефективний інструмент фінансування аграрного сектору: історія, зарубіжний досвід і можливості для України. *Фінанси, облік і аудит*. 2016. Випуск 2 (28). С. 156-171.
22. Пилипів Н. І., П'ятничук І. Д. Зарубіжний досвід зміцнення фінансової стійкості банків. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Випуск 6 (134). 2018. С. 122-128.
23. Ризик-менеджмент. pharmencyclopedia.com.ua. 2022. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/6084/rizik-menedzhment>

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	2023	01	01	КОДИ
Територія	КИЇВСЬКА	за КАТОГПГ ¹	00446003			UA32040210010094429
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ ²	250			10.51
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	55663			
Середня кількість працівників	2 900					
Адреса, телефон	вулиця Шевченка, буд. 213, м. ЯГОТИН, ЯГОТИНСЬКИЙ РАЙОН, КИЇВСЬКА обл., 07700					
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)						
Складено (зробити позначку "ч" у відповідній клітинці): за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності						V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 901	1 528
первісна вартість	1001	11 532	11 581
накопичена амортизація	1002	8 631	10 053
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	417 251	390 541
первісна вартість	1011	773 761	811 917
знос	1012	356 510	421 376
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	936	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	11 491	32 020
Усього за розділом I	1095	432 579	424 089
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	165 657	165 465
виробничі запаси	1101	75 361	117 522
незавершене виробництво	1102	6 854	6 581
готова продукція	1103	80 394	37 927
товари	1104	3 048	3 435
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	425 104	592 908
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 229	11 642
з бюджетом	1135	1 967	12 613
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за нарахованих доходів	1140	24	56
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	495 782	806 529
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 330	2 977
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	31 692	7 818
готівка	1166	2	4
рахунки в банках	1167	31 690	7 814
Витрати майбутніх періодів	1170	377	452
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	3 879	4 470
Усього за розділом II	1195	1 142 041	1 604 930
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 574 620	2 029 019

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	524 076	679 715
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	529 401	685 040
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	41 870	27 913
Інші довгострокові зобов'язання	1515	205 704	225 982
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	247 574	253 895
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	378 396	366 248
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	22 096	21 756
товари, роботи, послуги	1615	228 624	214 804
розрахунками з бюджетом	1620	2 338	33 616
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	4 681
розрахунками зі страхування	1625	1 715	2 301
розрахунками з оплати праці	1630	6 151	7 979
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	142	641
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	131 761	409 228
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	18 337	24 879
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 311	6 858
Усього за розділом III	1695	797 645	1 090 084
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
У. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	1 574 620	2 029 019

Керівник

Головний бухгалтер

Косяченко Сергій Олександрович

Каплій Оксана Олександрівна

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

28.04.23 / Г. / Юрчик В.А.

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2023	01	01
			00446003		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 736 091	3 103 661
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 090 847)	(2 784 504)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	645 244	319 157
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	47 017	23 650
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(37 602)	(33 130)
Витрати на збут	2150	(296 742)	(254 742)
Інші операційні витрати	2180	(65 926)	(34 147)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	291 991	20 788
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 745	1 512
Інші доходи	2240	882	58 650
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(116 777)	(87 142)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(57 127)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	177 841	-
збиток	2295	(-)	(63 319)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(22 202)	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	155 639	-
збиток	2355	(-)	(63 319)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	155 639	(63 319)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 634 094	2 237 345
Витрати на оплату праці	2505	195 918	168 573
Відрахування на соціальні заходи	2510	47 339	38 327
Амортизація	2515	75 141	79 243
Інші операційні витрати	2520	200 416	197 946
Разом	2550	3 152 908	2 721 434

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник
Головний бухгалтер

Сергій
Олександрович
ГП Каплій
Оксана
Олександрівна

Косяченко Сергій Олександрович

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»
28.04.23

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ	
			2023	01 01 00446003
(найменування)				

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

за Рік 2022 р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	4 855 631	4 176 191
Повернення податків і зборів	3005	16	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	3 105	8 298
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	181 264	259 493
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	682	257
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	35	41
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	2 591	58 805
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(4 730 617)	(4 169 760)
Праці	3105	(161 536)	(141 702)
Відраховань на соціальні заходи	3110	(43 471)	(38 271)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(171 939)	(117 726)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(17 521)	(499)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(112 244)	(80 189)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(42 174)	(37 038)
Витрачання на оплату авансів	3135	(375)	(-)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(-)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(6 938)	(8 044)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-71 552	27 582
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	8 000	7 000
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(37 742)	(44 589)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(59 626)	(7 000)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-89 368	-44 589
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Находження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	5 583 619	9 023 849
Находження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	5 388 029	8 749 790
Сплату дивідендів	3355	(-)	(211 183)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(59 059)	(24 433)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	136 531	38 443
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-24 389	21 436
Залишок коштів на початок року	3405	31 692	10 217
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	515	39
Залишок коштів на кінець року	3415	7 818	31 692

Керівник

Головний бухгалтер

Косяченко Сергій Олександрович

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

д.д. 04.23 / Сергій Косяченко Р.В.1

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ 2024 01 01 00446003
Територія	Київська	за КАТОТТГ	UA32040210010094429
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з додатковою відповідальністю	за КОПФГ	250
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КВЕД	10.51
Середня кількість працівників	2 921		
Адреса, телефон	вулиця Шевченка, буд. 213, м. ЯГОТИН, БОРИСПІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, Київська обл., 07700, Україна	55663	

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2023** р.

Форма №1 Код за ДКУД | 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 528	1 295
первісна вартість	1001	11 581	9 526
накопичена амортизація	1002	10 053	8 231
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	390 541	415 608
первісна вартість	1011	811 917	898 932
знос	1012	421 376	483 324
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	32 020	30 570
Усього за розділом I	1095	424 089	447 473
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	165 465	192 592
виробничі запаси	1101	117 522	106 103
незавершене виробництво	1102	6 581	9 745
готова продукція	1103	37 927	70 083
товари	1104	3 435	6 661
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	592 908	623 833
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11 642	25 628
з бюджетом	1135	12 613	14
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	56	68
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	806 529	831 558
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 977	206
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 818	41 043
готівка	1166	4	2
рахунки в банках	1167	7 814	41 041
Витрати майбутніх періодів	1170	452	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 470	2 165
Усього за розділом II	1195	1 604 930	1 717 107
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 029 019	2 164 580

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 797	3 797
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 528	1 528
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	679 715	934 870
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	685 040	940 195
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	27 913	13 957
Інші довгострокові зобов'язання	1515	225 982	225 359
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Призовий фонд	1545	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	253 895	239 316
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	366 248	485 430
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	21 756	22 609
товари, роботи, послуги	1615	214 804	244 287
розрахунками з бюджетом	1620	33 616	25 101
у тому числі з податку на прибуток	1621	4 681	6 811
розрахунками зі страхування	1625	2 301	2 721
розрахунками з оплати праці	1630	7 979	9 913
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	641	579
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 774	1 774
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	409 228	154 117
Поточна кредиторська заборгованість за страхового діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	24 879	31 639
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 858	6 899
Усього за розділом III	1695	1 090 084	985 069
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Усього за розділом IV	1800	-	-
Баланс	1900	2 029 019	2 164 580

Керівник

Головний бухгалтер

1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПРИЛІПКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

ПРИЛІПКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ
 ТОВ АК «Кроу Україна»

26.04.24 / Ігор Леонідович /

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД" (найменування)	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		за ЄДРПОУ	2024	01	01
			00446003		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 857 266	3 736 091
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 979 309)	(3 090 847)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	877 957	645 244
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	19 109	47 017
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(44 464)	(37 602)
Витрати на збут	2150	(367 149)	(296 742)
Інші операційні витрати	2180	(41 416)	(65 926)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	444 037	291 991
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 836	1 745
Інші доходи	2240	1 390	882
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(138 408)	(116 777)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	308 855	177 841
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(53 695)	(22 202)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	255 160	155 639
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	255 160	155 639

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 246 084	2 634 094
Витрати на оплату праці	2505	249 790	195 918
Відрахування на соціальні заходи	2510	52 222	47 339
Амортизація	2515	73 423	75 141
Інші операційні витрати	2520	288 693	200 416
Разом	2550	3 910 212	3 152 908

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

ПРИЛІПКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ
ТОВ АК «Кроу Україна»

26.04.24 / Ser / Yermie B. B. /

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ	
			2024	01 01
(найменування)			00446003	

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2023** р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	6 211 095	4 855 631
Повернення податків і зборів	3005	-	16
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	4 889	3 105
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	122 747	181 264
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	934	682
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	1	35
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	1 691	2 591
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(5 420 617)	(4 730 617)
Праці	3105	(204 169)	(161 536)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(54 868)	(43 471)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(286 052)	(171 939)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(51 564)	(17 521)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(181 555)	(112 244)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(52 933)	(42 174)
Витрачання на оплату авансів	3135	(571)	(375)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(-)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(7 579)	(6 938)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	367 501	-71 552
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	23 800	8 000
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	52 500	-

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(109 425)	(37 742)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(8 000)	(59 626)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(328 923)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-370 048	-89 368
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	596 120	5 583 619
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	491 614	5 388 029
Сплату дивідендів	3355	(5)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(68 683)	(59 059)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	35 818	136 531
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	33 271	-24 389
Залишок коштів на початок року	3405	7 818	31 692
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(46)	515
Залишок коштів на кінець року	3415	41 043	7 818

ПРИЛІШКО ІГОР ЛЕОНІДОВИЧ

Каплій Оксана Олександрівна

